

नमोत्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धर्मालय

नेपाल भाषाया लय-पौ

* स्वाँ
या पु न्ही । वि शे पा ङ्क *

वर्ष ६

पूर्ण संख्या ६८

बुद्ध संवत् २४६७

बछला

नेपाल संवत् १०७३

थुगू अंक्या ॥)

दच्छिया चन्दा ३)

छु गन गुथाय् सुयागु दु ?

विषय	लेखक	पौल्या	विषय	लेखक	पौल्या
बुद्ध वचनामृत			भोगया कुकल—भिक्षु सुबोधानन्द, श्रीघ विहार।		२००
पालि भाषा—महत्व—श्री भरतसिंह उपाध्याय	१८६	पवित्रीकरण (रवीन्द्रनाथ टैगोर)—अ० श्री 'नेवा'	२२	जैन कालेज, बडौट।	
थव छु (कविता)—श्री आशाराम शाक्य	१८८	उपेक्षा—भिक्षु विवेकानन्द, धर्मोदय विहार, कालिम्पोङ्ग।	२३	ईबही, ललितपुर, नेपाल।	
साम्यवाद गनं वल ?—श्री धुयास्वां सायमि	१८९	थव भाषाया उगुं थुगुं—श्री रत्नवज जोशी	२०३	सुपाँय् (कविता)—कुमारी नारायण देवी	
सुपाँय् (कविता)—कुमारी नारायण देवी	१९०	नाग बहाल, ललितपुर, नेपाल।		C/O श्री चित्तधर हृदय।	
जि यःगु सफू—भिक्षु अश्वघोष	१९१	हृदय परिवर्तन—श्री स्वयम्भूलाल 'श्रेष्ठ'	२०५	आनन्द कुटी, कान्तिपुर, नेपाल।	
निशा रानी (कविता)—श्री बद्रिप्रसाद प्रधान	१९२	मिसा—श्री अशोक 'उमंग'	२०६	C/O श्री चित्तधर हृदय।	
बोकसि—श्री पूर्णकाजी 'साहित्यरत्न'	१९३	४, रामजीदास, जेटियालेन, कलकत्ता।		११११२२ टेउड टोल कान्तिपुर, नेपाल।	
राष्ट्रपालया विरक्ति—भिक्षु अगगधम्म		बर्मा...संगायना—भिक्षु अनिरुद्ध (४, राम०)।	२०७	श्रीघ विहार, कान्तिपुर, नेपाल।	
आह्वान (कविता)—विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य	१९४	गुँ-मि नं ज्वी हे माः—श्री माधवलाल कर्मचार्य	२०२	१११६४९ ज्याठा इवा बहाल, कान्तिपुर, नेपाल।	
समाचार		C/O श्री चित्तधर 'हृदय'।			
		ध्वाकां पिने—श्री ठाकुरलाल मानन्धर, जुद्ध सङ्क,	२१३		
		कान्तिपुर, नेपाल।			
		महात्मा गांधी—श्री बेखारत 'किरण'	२१५		
		भविष्य वाणी—(कविता)—श्री पृथ्वी बलभ	२१६		
		स्वाँया पुन्ही (कविता)—'ज्योति'।			"

लुम्बिनी उपवने

बुद्ध जयन्ती समारोह

थुगुसी नं वंगु दे० थे० हे लुम्बिनी उपवने लुम्बिनी धर्मोदय समितिया पाखे २८ मई खुनु बुद्ध जयन्ती समारोह धुमधाम माने याई।

छिसं स्यू कि लुम्बिनी लोक गुरु तथागत भगवान बुद्धया जन्म भूमि खः। उक्ति ताकालेनिसे थव थाय संसारया तःधंगु तिर्थ स्थान जुया च्वंगु खः। थौं नं थन सलंस यात्रीत थव पवित्र स्थाने दर्शनया लागी देश विदेश वया च्वंगु दु। छगू समये व पवित्रस्थान धार्मिक एवं सांस्कृतिक केन्द्र नं ज्वी धुंकल। तर थव दुःखया खँ खः कि भीसं थःत थःम्हं लोमंका थःगु गौरव थःगु इतिहास लोमंका छ्वया। आः हानं त्यलं चायकेगु युग वल। भासं दिसं भी सकले मिले जुया शाक्यसिंह भगवान बुद्धया जन्म भूमी हे वसपोलया जन्म जयन्ती माने याय् नाप नापं थःगु इतिहास थःगु गौरवया रक्षा याना थःत थःम्हं धन्य याय्।

सकल श्रद्धालु भाजु मय् जुपित स्वागत दु।

शेरबहादुर शाही

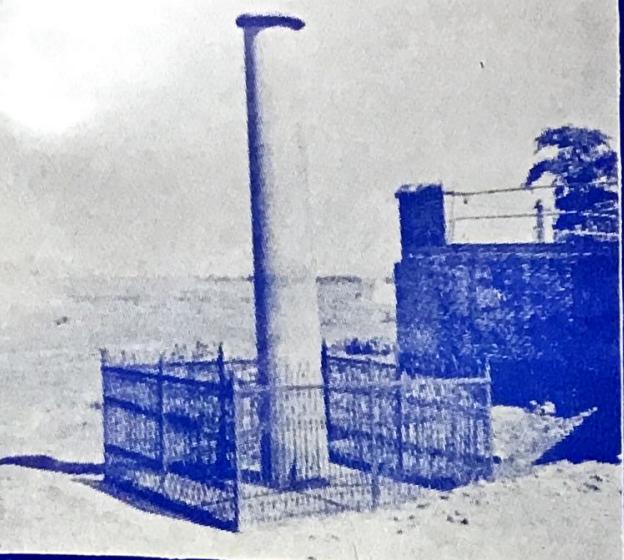
बड़ा हाकिम—भैरहवा

सभापति, लुम्बिनी धर्मोदय समिति

निवेदक—

भिक्षु महानाम

मन्त्री—लुम्बिनी धर्मोदय समिति।

गुकीया जिणोद्धार भीगु बोहले लानाच्चन
व हे लुम्बिनी चंगु
भीगु गौरव भीत म्हसीका व्यूगु सम्राट अशोक
स्वाना वंगु

अशोक स्तम्भ

चन्द्रापात्रा

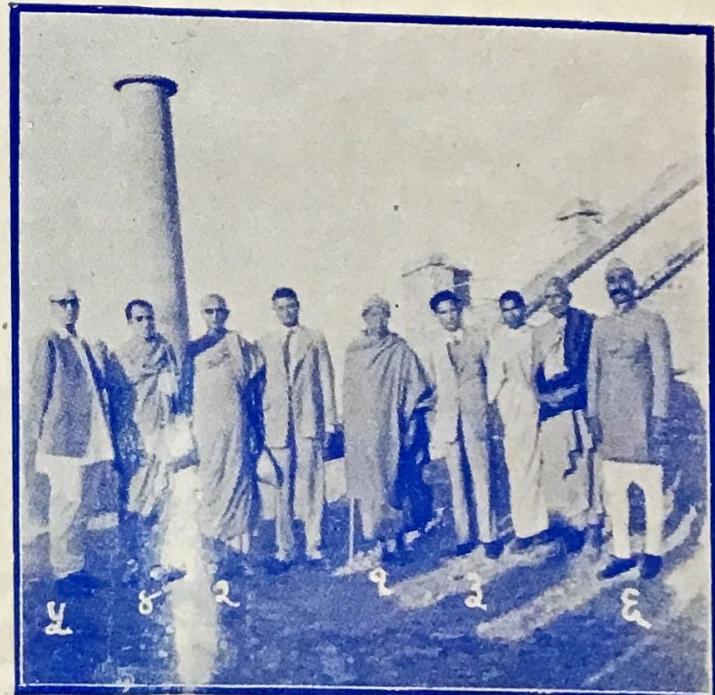
१०८०

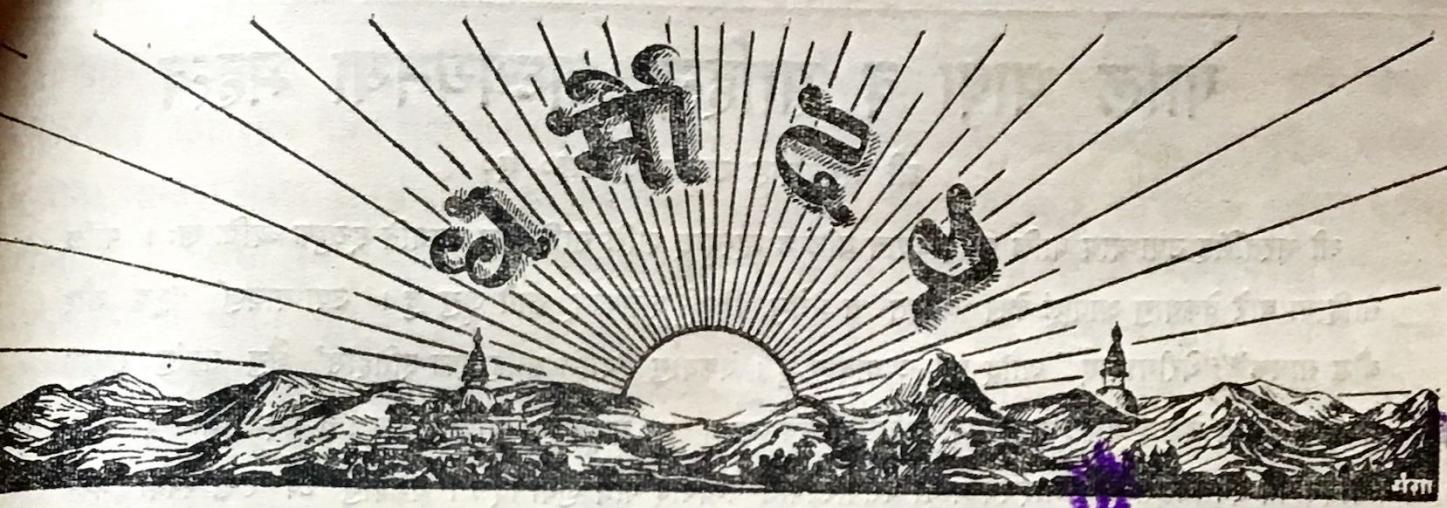

गुम्ह लुम्बिनी जिणोद्धारया लागी
तत्पर जुया न्हां भाल
उम्ह श्रीमान शेर बहादुर शाही
सभापति—लुम्बिनी धर्मोदय समिति।

क्रमशः—

- (१) पूज्यवर चन्द्रमणि महास्थविर-धर्मानुशासक
- (२) भद्रन्त आनन्द कौसल्यायन— ”
- (३) श्री शेर बहादुर शाही, सभापति—लुम्बिनी धर्मोदय समिति
- (४) भिक्षु महानाम, मन्त्री— ”
- (५) श्री मणिहर्ष उग्रोति, सदस्य— ”
- (६) श्री चौ० शिवशरण प्रसाद ”
- (७) १ व २ नंवरया विच्चेच्च च्यंमह
श्रीमान अनुरुद्ध प्रसाद सिंह, सदस्य ”

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक :—भिक्षु महानाम “कोविद”

नवरात्रापाठा

१०००

वर्ष ६

कलकत्ता

{ वैशाख वि० सम्वत् २०१०
मई ईश्वरी सन् १९५३

अङ्क ७

बुद्ध-वचनामृत

भगवान बुद्धं लुम्बिनी जन्म ज्वीवं घोषणा याना विज्यात—

“जि हे लोके श्रेष्ठ खः

जि हे लोके जेष्ठ खः।”

बुद्ध गयाय् बोधि वृक्ष क्वे च्वना बुद्धत्व प्राप्तयाय् धुने वं

उदान वाक्य लहाना विज्यात—

“जि आपालं जन्मकया गृहकारकयात मामां संसारे व्वां जुयाच्वना। हानं हानं जन्म ज्वीगु दुःख दायी खः। तर है गृहकारक आः छंत जि खके धुन। हानं डेँ दयके फै मखुत। छंगु डेँया सिख फुक्क चब्बुत। डेँया पोल नं कुतुं बने धुंकल। चित्त संस्कार रहित जुल। तृष्णा मदय् धुंकल।”

वसपोलं परिनिर्वाण सैयाय् च्वना भिक्षुपिंत

अन्तिम उपदेश विया विज्यात—

“भिक्षुपि ! जि छिमित धया संसारे बने ज्ञागु फुक्क चीज नाशवान खः। बाँलाक अप्रमाद जुया च्वं !”

पालि भाषा व साहित्य अध्ययनया महत्व

श्री भरतसिंह उपाध्याय एम० ए०

श्री भरतसिंह उपाध्याय पालि साहित्ययात बाँलाक महस्यूम्ह पालि साहित्यया उन्नति इच्छुक व्यक्ति खः । पालि साहित्य बारे वेक्यागु आपालं लेख 'धर्मदूत' व मेमेगु हिन्दी पत्रिकाय् छापे जूगु दु । उपाध्यायजुं "बुद्ध और बौद्ध साधक" "धेरीगाथाएँ" आदि सफू च्चव्यादीगु दु । वेक्यागु 'पालि साहित्यका इतिहास' धैगु तप्पंगु सफूला वेक्यागु अमूल्य देन व पालि साहित्यया अद्वितीय सेवा खः । थव सफूति महापण्डित राहुल व भद्रन्त आनन्द कौसल्यायनपिंत स्मेतं छिसं खूब आश्चर्य याना वसपोलपिनि धन्यवाद पात्र जुया दिल । वेक्यागु थव लेख स्वया वेक्नं पालि साहित्ययात गुगु दृष्टि खंका मेपिन्त क्यनेगु प्रयत्नयागु दु सीका दिसँ । अनुवादकजुं अनुवाद नं बाँलाक याना बिज्यागु दु ।—सम्पादक

पालि साहित्ययात भारतीय साहित्यया पाखें थौंतक नं प्रायः उपेक्षित दृष्टि स्वया च्चन्तिनि । अथेला सम्पूर्ण मध्यकालीन भारतीय आर्य भाषाया साहित्य थौं हिन्दी भाषं यथावत अध्ययन जु हे मजूनि, अथेसां नं पालियागु उपेक्षा जुया च्चंगु अतिशय गौरवया कारणं अत्यन्त हृदय विदारक जू । खुगू शताब्दी ईश्वी पूर्वनिसें खुगू शताब्दी ईश्वी अन्त तक अर्थात पूरा फिनिस दँयागु भारतया इतिहासे गुलि महत्व पूर्ण व स्मरणीय खँ दु, व्याकं पालि साहित्ये दु । थुगु युगे भारतीय समाज, धर्म दर्शन व दक्षिणे आपा विश्व संस्कृतियात माःगु मौलिक दान माक व्यूगु पालि साहित्ये अङ्कित जुयाच्चंगु दु । अथेसां नं थुगु महत्व पूर्ण साहित्ययागु गुलि अध्ययन व प्रकाशन कोलम्बो (सिंहल), रंगून (बर्मा), बंकाक (स्याम) व पालि टैक्सट् सोसाइटीया छेँ लन्दनेथें भारते गन नं मजूनि शिक्षाकेन्द्र धाय् लाइक नं मजूनि । सम्पूर्ण भारतयागु ला छखे तया मध्य मण्डल (तथागतया विचरण भूमी) तक नं पालि अध्ययनया दयनीय दशा तिनि । थव साब हे आश्चर्यगु खँ खः । शासन सूत्रया संचालक व भी विश्वविद्यालये थःगु संस्कृतिया गौरवमय तत्वयात संरक्षण याना धका गुगु कथं निश्चिन्त जुया सास ल्हाना च्चन ! गुगु संस्कृतिया प्रभाव दया च्चंगु चीन, जापान, कोरिया,

मंगोलिया, तिब्बत, मध्यएसिया व अफगानिस्तानयागु भूमि लोप जुया मवंनि । गुकिया स्मृति थौंतक नं लङ्गा, बर्मा व स्याम देशे च्चंपिनि मती इमि सारा सामाजिक संस्था व राजनैतिक विधाने हना तःगु दहे दनि । भीपि भारतवासी वास्तविक प्रतिनिधि जुया नं मद्यका च्चने धुंकल । थव दुःखया व सत्यगु खँ खः । भगवान बुद्धयागु धर्मया नातां भीपि संसार न्होने च्चं वया । अथे नं थौं उकियात तोथुला छ्वे धुंकल । थौं भीसं कचि अप्पायागु जगे महल दना तुति चुयाच्चना । उकियात गुलि त्यके जुयाच्चनी समयं हे क्यनी । इतिहास पाखे लिफ सोया इच्छायात धाःसा थुगु आधार वा आश्रय नं भीसं कायज्ज्य गुकिया परीक्षा न्हापाजुया नं वने धुंकल । थव आधार उगु साहित्य व संस्कृतिया खः उकियात बुद्धया नामं याई । थुगु माध्यम पूर्व परम्परानिसें धाथें ल्वया ठीक जुया वयाच्चंगु खः । भीपि गुगु देशनाप मिले जूवना धका सुयातं शोषण याय्या निति मखु । बरू वया सम्पर्कं वना वयात कृतार्थयाय्या निति खः, वयात अनुकम्पा याय्यत खः । गबले अशोकया (प्रब्रजित) पुत्र महेन्द्र व वसपोलया पासा भिक्षुपिसं लङ्गाधिपति देवानंपियतिस्स नाप गौरवं बिलि बिलि जागु शब्दं थथे धाल—“जिपि छ्रुंत हे अनुकम्पा याय्यत जम्बु द्वीपं थन वया ।” (तवेव अनुकम्पाय जम्बुद्वीपा

द्वयगता) वसपोलपिंसं थुगु शब्दं उगु सारा धर्मया भावना प्रतिनिधित्वं याना गुर्कि प्रेरित जुया शोत-सहश्र भिक्षुपिंसं मानव जातिया सेवक भारतीयपिंसं द्वलं द्व क्वेयागु यानापुगु लेँ न्यासी बना विदेशीपिंनाप व्यापक रूपं समर्क स्थापित यात। उगु स्मृतिया पृष्ठं भूमियात यका लुमंका यंकूसा भारतीय राष्ट्रं थौं नं कम से कम एशिया देशनाप थःगु न्हापाया सम्बन्धं हानं जीवित याय् ज्यूनि। इपि नाप मैत्री सम्बन्धं दृढ़ं याना यंके कु। पालि साहित्यं अलेतिनि शुभ आशीर्वादं सदां व्यात थुगु प्रयत्न यानागुलिं बी।

विशुद्ध शास्त्रया दृष्टिकोणं नं पालिभाषा व साहित्या अध्ययन याय् गुया महत्वं कम मजू। थौं आपालं प्रादेशिक भाषा थुलि तक नं जुयावन कि थम्हं ल्हाना च्वनागु राष्ट्र भाषा ध्वनि समूह आदिया ज्ञानं नं कीके गुलिं अंश मदया बने धुंकल। भाषा विज्ञान सम्बन्धी अनेक खंला छखें तिनि। थुकिया कारण थव हे सकि मध्य कालीन आर्य भाषाया प्रथम जुया च्वंगु पालि भीसं थौं अध्ययन याय् गु अथें बाकि याना तःगुलि खः। थुगु भाषायात थौं कन्हे सम्भे याना कायृत वेत्तानिक ढंगं सयूका यंकेमा। हानं पालि भाषं केवल कीगु आधुनिक भारतीय भाषा निर्माण याय् गुली जक योग दान व्यूगु मखु, सिहल, बर्मा व स्यामया भाषा विकास यायेगुली थ्यंकं माक्क योगदान वियाच्वंगु दृ। भारतेच्वंपि विद्यार्थीत्यत अध्ययन याय् गु थुकियासिकं सुविस्ता मेगुलिं छुकिं बी। भारतीय विद्यार्थीत्यसं उगु प्रभावयात चर्चायाय् माः। उगु उगु देशनाप व्यापक रूपं भारतीय संस्कृत समन्वित सम्बन्धं न्हापा सिकं अप्पो दृढयाना यंकेगु स्वयंमा। थुगु विषये स्वयंमासा पालि साहित्ये दु। कम से कम स्वंगू देशया सहायता उकी दुने हे पुचः मुना च्वंगु दु। वं मुख्य रूपं तथागतया सन्देश वाहक जुया विश्वया छगू विशालगु भूमाण्यात शान्ति प्रदानयाय् नं धुंकल उकिया अध्य-

यनं भीगु उगु विशालगु जनसमुदायनाप नाता सम्बन्धं तई। गुपिनाप भीगु सांस्कृतिक व राजनैतिक सम्बन्धं थव न्हूगु युगे भन अप्पो दृढ़ याई। च्वेकना बनागु उद्देश्ययात तोता छुसां विशुद्धि साहित्ययागु दृष्टिकोणं नं पालि साहित्यया अध्ययनयाय् गु आपालं महत्वं दु। उकिया अर्थ गौरव व उकिया प्रभावमयी ओज-स्विनी भाषा शैली न्यागु हे साहित्य नाप नं टक्कर कायफु। शाक्यसिंहं गुगु गुफाय् निनाद योनो विज्ञात व साधारण मखु। छु साहित्य, छु इतिहास, छु जीवन साधना फुक प्रकारया प्रेरणा भीसं पालि साहित्य पाखें कागु खः। उकिया विस्तारयाय् गु थन उपयुक्त मजू। भारतीय साहित्यया इतिहासे पालिया स्थान सर्वं प्रकारं संस्कृतया पासा सम्भे ज्वीमा। संस्कृत साहित्य रूपी महा समुद्रे आर्य जातिया सम्पूर्ण ज्ञान विज्ञानया भण्डारं जाया च्वंगु उगु महासागरया छगू आवर्तं पालि नं खः। पालि संस्कृत नाप फरक मदु। भाषा व साहित्य-पाखें निगूलिं छगू हे अङ्ग खः। अतः संस्कृत साहित्यया अविभाज्य अङ्ग जुयाच्वंगु पालि साहित्यया स्थान भारतीय साहित्ये बल्के माः खः। भारतया सिमानां विने देशे पालि थः जेष्ठ भगिनी संस्कृतिया सिकं नं गनं गनं प्रभाव शीलताय् आपा बहेयाना क्यने। उकिया कारण पालि तथागतया सन्देश वाहिका भाषाया नातां खः। थःगु थुगु गौरवया कारणं हे पालिथे जागु प्रादेशिक भाषायात विश्व जनीन ज्वीगु तक सौभाग्य प्राप्त जुल। गुगु अंशत संस्कृत तोता मेगु गुगु भारतीय भाषायात मदु।

भारतीय भाषाय् विश्व जनीनत्व माला यंकल धाःसा नं आपा निश्चय पालि साहित्ये हे खनी। पालि साहित्य छगू धार्मिक सम्प्रदाय (स्थविरवाद बौद्ध-धर्म) या साहित्य जक मखु व जातिय धर्म निर्विशेष मनूतय् गु साहित्य नं खः। गुगु विश्व जनीनतायागु भावनां दुने थर्यक प्यागु मूल हा भारतीय भूमि बुया उकिया

विकास समान रूप हे मेमेगु देशे धर्यंक नं जू वंगु खः।
संकुचित जातिया आदर्श अभिव्याप्ति उकी दुने मदु। व
मनुष्य जीवनया मूल भूत समस्यायात कया आधार
जुया दनाच्चंगु दु। गुकी देश व राष्ट्र अन्यागु छुं भेद
मदु। बुद्ध-धर्म गथे विश्व-धर्म जुल थुकिया आपा म्ह
रहस्योद्घाटन याना तगु पालि साहित्ये दु। थुकी छुं
अन्यागु करकापं विश्वास याकेगु मदु। छुं अन्यागु
कर्मकाण्डया विधान मदु। छुं अन्यागु देव याचनया
आग्रह मदु। गुकिं मनुष्यं मनुष्यया दथ्वी भेद याई।
थन केवल नैतिक आदेशाया प्राण प्रतिष्ठा दु। मनूयात
मनूयायगु उपाय दु। हानं थव फुकं खः मनुष्ययात
मनुष्य सम्भे जुया मनुष्य द्वारा मनुष्ययात मार्ग क्य-
नेगु। यदि पालि साहित्य धर्मया नामे मानवताया अप-
लाप खःगु जूसा अनेक अनर्थया कारणं झीसं थौं
उकिया प्रतिकारया आह्वान यात ज्बी। मनुष्यता

धर्मया प्रचारं हे विश्वयात अन्तिम मुक्ति बीगु स्वामा
हैंथे मनुष्यताया गठ बन्धनं चिना तयगुलिं हे विश्व
मानवया भावी कल्याणयायगु छूमा भ्रात्र लैंपु माला
स्वत धाःसा पालि साहित्ययात हे झीसं आह्वान याई।
हानं उकिं झीगु लैं तुयूजः बी।

यदि मनुष्य अथवा मनुष्यत्व हे साहित्य व साधन-
या छगू भ्रात्र तः धंगु लक्ष्य खःसा थन नं पालि साहित्य
फुक्क साहित्यया सिकं अग्रगामी जुया झीगु त्व्योने
च्चंवई। निश्चयनं विश्व-धर्मया प्रसारकं थुगु साहित्य-
यात धात्थे प्रचार व प्रसार यात धाःसा भारतीय जनता
उगु सामान्य भूमी दैं वने फै। थौं पालि साहित्य दक-
सिवे आवश्यक जुयाच्चंगु दु। भारतं विश्व संस्कृति-
यात महत्व दान मेगुलिं गबलेयाय् फै मखु गुलि बुद्ध
धर्मया रूपं याना थक्कुगु खः।

अनु०—भिक्षु बुद्धघोष

एक हुँ ?

श्री आशाराम शाक्य यलया रक्षा मण्डल केन्द्रया प्रधान मन्त्री, पासाया सम्पादक व छम्ह योग्यम्ह कविजु खः।
एनं छपिनिगु छगू हे कविता संग्रह प्याहाँ मवनिगुलिं छःपित सुनानं मनं धासां म्हुतुं कवि मधानि ! शाक्यजुया मन
गुलि राजनीति पाखे वं उलि हे साहित्य पाखे नं वं। छपिनि परिचय थौंया साहित्यिक समाजे ताः हाक याना
वियाच्चने माःगु आवश्यक मदु।—सं०

गुलि अभावं त्यक्तुतेका मुखुगु मनस्वां हैं मफयका
थनेत वोह्ना व वायु अभिलापा स्वया ख्ववि तिकिक नंका
सर्वे किरणे वे मखंका ख्वैस्य वच्चुस्य जक्क च्चंका
स्वायगु गुलि जक हाय ! हाय !! ख्वेगु थुकर्थं विश्व थ्वेका !!!
सृष्टि रथया चक्र त्व्याका, त्व्यायगु थाय नं फुक्क तंका,
प्ररुयरं थः थःगु रथ जक त्व्यान्य यंक्यगु भाव त्याका,
हाय गुबले जक थव मानव-मानसे सूर्यो लुईगु !
क्कागु हि फुतिं श्याउका ख्वा फैगु मानव ज्बीगु धैगु !!
त्व्यावले हैं मस्त ख्वः सः, व्यंगवाणि कय कुगू सः
शुद्धमानव भावनाय फुक च्चापु वोगू हृश्य प्यरुयं
विश्व थव छु ? थय हास्य करुणायागु जक भण्डार खःला ??
या थव मानव-हृदय-कन्दन थ्वैगु थव स्सः बीगु थल ला ???

“साम्यवाद गनं वल ?”

श्री धुयास्वां ‘सायमि’

श्री धुयास्वां ‘सायमि’ ने पाया तरुण कलाकार खः। द्विसं भीगु माँ-भायूया उन्नति इच्छा थामे याय् मफया विद्यार्थी जीवने च्वं च्वं हे सफू नं च्वया भीगु साहित्यया अभाव पूर्ति याना माँ-भायू सेवा तथा उन्नति याःगु दु। द्वि छम्ह कहानीकार खः तर एकांकी, निबन्ध, आलोचना, कविताय् नं कलम न्ह्याः। द्विगु कहानी चीची हाकथें महत्वपूर्ण व भाषा जोरदार जू। ‘जय-माँ-भायू’ धैगु द्विगु हे शब्द खः।—सं०

भगवान तथागतं बुद्ध-धर्मया प्रचार देश देशांतरे यायूत भिक्षुसंघया स्थापना यागु खः। थुजागु व थुलि सर्वगुण संपन्न संघ विश्वया इतिहासे छगू असाधारण एवं स्वानुसंधान वस्तु खः।

संघ-प्रवेश—जातिपाती व उँचनीचया भेदभाव मतसे संसारं विरक्त जुया भिक्षु व भिक्षुणी ज्वीगु, संघे द्वाहाँ वनेगु, मानव मात्रया अधिकार दु। न्हापां “पब्ज्ञा” (=प्रब्रज्ञा) ग्रहणयाना छम्ह “उपभाय” (=गुरु) याके उपसंपदा ग्रहण यागु स्वीकृति काय्‌माः। बौद्ध साहित्ये उपसंपदा ग्रहण इच्छुक मानवयात “अन्तेवासी” धाय्‌गु चलन दु। अनंलि “भिक्षु परिषद्” यागु सभायू धना संघं त्यंगु सवालया लिसः बाँलाक बीकत कि संघं पालन याना च्वंगु सांघीक नियम (विनय) पालन याय्‌गु स्वीकारयात कि छम्ह योग्य व विद्वान भिक्षु सभायू थव “बत्ति” (प्रस्ताव) याइ—“अमुक मनूनं अमुक “उपभाय” याके उपसंपदा ग्रहण याय्‌गु ईच्छा यागु दु।” थन्यागु प्रस्ताव थ्वको ज्वी। अले विरोध मजूसा व विशेष व्यक्तियात संघे दुकाइ। संघ-प्रवेशे निम्न विशेषावस्थाय् विशेष प्रतिबंध दु (क) मेगु धर्मावलंबी जूसा प्यला तक “परिवास” याय्‌माः। (ख) नीँ कमजूसा “पब्ज्ञा” ग्रहण याना उपसंपदाया निति नीँ मदुतले “सामणेर” वा “श्रामणेर” या जीवन व्यतीत याय्‌माः। थव निगूलि विशेषावस्थाय् संघयागु विशेष विनययागु पालन आवश्यक खः। थव हे चलन भिक्षुणीतय्‌गु संस्कारे नं दु।

संघ-प्रवंध—बुद्ध-वचन हे संघया नियम खः।

राजगृहयागु प्रथम बौद्ध महासभायू नाना विद्वान-पिंसं थुकी परिवर्तन यात। तर गंभीर विचारं स्वयंबले थव परिवर्तन परिवर्तन मजूसे बुद्ध-वचनया विकसन जक जुल।

प्रत्येक संघयागु थःगु स्वतन्त्र स्तित्य दु। संघयागु कार्यक्रम एवं रूपरेखाया विस्मृत वर्णन “महावग्ग” स प्राप्त जूगु दु। प्रत्येक भिक्षु संघया साधारण सदस्य ज्वीगु। परिषदे थःगु सम्मति बीगु, चित्त बुझे मजूगु खँयागु विरोधयाय्‌गु, प्रत्येक सदस्यया अधिकार दु। संघया सदस्यतय्‌गु संख्या अनुसार “कोरम” यागु संख्या नियत ज्वी। कोरम पूर्ण ज्वी धुंका प्रस्तावया सूचना “बत्ति” द्वारा ज्वी। अनंलि “कम्मवाची” यागु कार्य ज्वी। थ्वक तककं नं प्रस्तावया विरोध मजूसा प्रस्ताव पास ज्वी। सुं सदस्यं विरोध यासा बहुभत-यागु विचायात मान्यता दै। वादविवाद तच्चजुया वंसा छगू विशेष परिषदे थव खँया विचा ज्वी। थव “विशेष परिषद्” या सदस्यत बृद्ध ज्ञानी एवं अनुभवी ज्वी। इतिहासपाखे स्वःसां थव खँ भीसं बाँलाक खनी कि संघयागु नियमत प्राचीन भारतीय गणराज्य लिच्छवी मालव यौधेय्यतय्‌सं मान्यता विया थःगु गण-संघे प्रचलन याना वर्त। “चुल्लवगे” संघया निम्न पदा-विकारीतय्‌गु नां वःगु दु—

पदाधिकारी

- (१) भत्तोदेसक
- (२) भण्डागारिक
- (३) शयनासनवारिक
- (४) चोचर-प्रतिग्राहक
- (५) चीचर-भाजक
- (६) पात्र-ग्राहक
- (७) आरामिक प्रेक्षक
- (८) पानीयवारिक
- (९) नवकर्मिक

भिक्षुणीतय् गु संघ अलग जूसां भिक्षुविनिगु अधी-
नस्थ हे ज्वी। सारांशे बौद्ध संघया विशेषता खः—

(१) सहयोगया प्रचार

कर्तव्य

नसाधितरण	प्रबंध
अन्नभण्डारया	देनेगु च्वनेगु प्रबंध
	वस्त्र प्रबंध
	वस्त्र वितरण
	मधुकरी प्रबंध
	बागदान निरीक्षक
	त्वनेगु लः या प्रवंध
	इमारत निर्माण एवं
	भग्नावशेषया रक्षन

(२) बहुमतया आदर

(३) मानव मानवया समानाधिकार

बौद्धयुग भारतया इतिहासे जक मखु विश्वयासभ्य-
ताया इतिहासे छंगू स्वर्णिम अध्याय खः। थुकीया छंगू
मात्र कारण खः बौद्ध युगया बौद्ध संघया बैज्ञानिक रूप-
रेखा एवं कार्यक्रम। प्राचीन कालीन गणतंत्र आधु-
निक सुधारवादी विचार एवं साम्यवादी मानव-
तंत्रया पृष्ठभूमि “ध्व बौद्ध संघ मखु” धका
धाइम्ह सु दै ? उकिं झौसं ध्व बाजी तया धायफु कि
झौ नेपाया अमूल्य रत्न तथागत बुद्ध संसारे मानव-
धर्मया प्रचारक एवं मात्रस-साम्यवादया पद-
प्रदर्शक खः। अस्तु।

सुपाँय्

सुश्री कुमारी नारायण देवी, द्वि द्वम्ह कविताय् कलम न्ह्याम्ह नेपाया श्री सुभद्रा कुमारी चौहान धासां ज्यू।
निवंथ व कहानी सुश्री मोति लक्ष्मीयागु गुलि नां जा उलि हे द्विगु नां कविताय् जा। द्विगु कविता ‘धर्मोदय’ ‘थौंकन्है’
‘नेपाल’ ‘पासा’ प्यंगू पत्रिकाय् नं प्याहाँ वया च्वंगु दु। द्विगु कविताय् व भाषाय् जोश दु।— सम्पादक

अधीर व सुपाँय् छाय्थें रुवःगु ?

उज्वल गगने ज्वीका शोक
खग प्राणीतय् मलवीक थाय् बाय्,
हृदय-पुखूचां भय् भय् बीक
अधीर व सुपाँय् छाय्थें रुवःगु ?

व्वार्द-धीर थौं व सुपाँय् हाःग
च्च्वल फय् नं व्वां व्वां जूगु,
कुने पलपसा इतिमति कंक
अधीर व सुपाँय् छाय्थें रुवःगु ?

मिखां सुपाँय् या रुवविधाः ज्वःगु

पीडित हृदयं भसुकाः तःगु,

जग जीवन हे प्लावित ज्वीक

अधीर व सुपाँय् छाय्थें रुवःगु ?

छाय्थें व अथे व्याकुल जूगु

गय् व अपाय् चो पीपी च्याःगु,

मन हे जिगु थौं खुलु खुलु मिक

अधीर व सुपाँय् छाय्थें रुवःगु ?

कुमारी नारायण देवी

जि यःगु सफू

—भिक्षु अश्वघोष

(८५)

भिक्षु अश्वघोषया परिचय वसपोलया छापे जुया च्वंगु लेखं बिया च्वंगु दु । धर्मोदये लेखं च्वया छक् पुरस्कार नं प्राप्त याना विज्यागु सकसितं लुमंनि हे ज्वी । थौक्न्हे लंका व पालि साहित्य अध्ययनयाना त्याहाँ विज्याना सारनाथे हिन्दी व अंग्रेजी साहित्य ब्वना च्वना विज्यात । थव “जि यःगु सफू” धैगु लेखं धर्मपदया छुं परिचय सकसितं प्राप्त ज्वी । ‘धर्मपद’ छक् बाँलाक ब्वने धुनेवं सकसितं यईगु हे सफू खः । —सं०

जि यःगु सफू धर्मपद खः । थव व हे सफू गुगु पूय अमृतानन्द स्थविरं तेपाल भाषां अनुवाद याना तगु खः । थव सफू वसपोलया अमूल्य देन खः । जि त्वापा लाक अध्ययन यानागु माँ-भाय्यागु सफू थव हे खः । थव सफू उखुनु गुलि जित यः उलि हे थौं नं यःनि । लिपा नं यई तिनि ।

‘धर्मपद’ पालि साहित्यरूपि सागरया अमूल्यगु छाः रत खः । गौतम बुद्धं लोक कल्याणयानिति देशना याना विज्यागु धर्म वाक्य व थःम्हं देकागु संघ समाजया रक्षा व पालनयालागी कना विज्यागु नीति रीति दुगु विनययात त्रिपिटक धाई वा सूत्र (ज्ञान) विनय (कानून) अभिधर्म (मनोवैज्ञानिक) यात त्रिपिटक धाई । त्रिपिटकया सूत्र पिटके जक न्यागू निकाय दु । उकी मध्ये दकसिवे अवे च्वंगु निकाय खुहक निकाय ख । थुकी भिन्न्यागू सफू दु । धर्मपद व भिन्न्यागू सफूली निगूगू सफू खः ।

थुकी च्वंगु फुक्क गाथा “इन्दिगोपक महन” (A) आदिया रूपं न्होने दुगु वा खने दुगु अर्थोत्पत्तिया कारणं उगु उगु अवस्थाय देशना याना विज्यागु जुया: धर्मपदयात अर्थोत्पत्ति देशना नं धाई । “धर्मपद” धका धैतगु स्वीन्हेगु बोधि पाक्षिक धर्म अव बोधयायगु उपाय ज्ञूगुलि व शान्तिया धर्म प्रकाशज्ञूया निति जुल ।

A. स्वैदिस्त्र भिक्षु अमृतानन्दया ज्ञीगु भाषाय अनुवाद याना तःगु धर्मपदटुकधाया चक्खुपालया बाखँ ।

थव सफूली ४२३ पु गाथा, कथावस्तुया रूपं निसः व ग्वी गुपु तथा वर्गया रूपं नीखुगू दु । आपालं बौद्ध देशे गृही बौद्धतय धर्म थ्वीकेया लागी निहिन्ह पाठ याय् या निति प्रायः थव हे धर्मपद व्वनीगु खः । सारा त्रिपिटक थव हे सफूली दु थ्याना च्वंगु दु धैगु आचार्य-पिनि धापू खः ।

थव सफू वर्तमान समये संसारया फुक्क सभ्य भासं अंग्रेजी, जर्मन, फ्रैंच, रूसिया, चीन, तिब्बती, संस्कृत, हिन्दी आदि भाषं ग्वको खे अनुवाद ज्वी धुक्कल । गथे महाभारतया भगवत् गीता चीधंगु छगू सफूचा जुया नं अमूल्यगु कृति खः अथे हे त्रिपिटकया धर्मपद नं चीधं चागु छगू मूल्यवान सफू खः । गीता व धर्मपदे गुगु गुगु खँ उत्थे उत्थे मिले जूगु नं दु । तर गुगु बिलकुल अःखः नं जुयाच्वंगु दु ।

भद्रत आनन्द कौशल्यायतं थःगु हिन्दी अनुवाद सफूया भूमिकाय च्वै तःगु दु—“कालया दृष्टि ला भगवद्गीताया अपेक्षा धर्मपद प्राचीनतर खः । भगवद्गीताया विशेषता आपालं दार्शनिक विचारया समन्वय प्रयत्न खः उकिं हे गीताया टीकाकारतय मद भेद दत । तर धर्मपद छगू जक मर्ग खः छगू जक शिक्षा खः । उगु लें वना च्वंम्ह पथिकया आदर्श निश्चित जू ।

“भगवद्गीताथेतुं धर्मपदया नं साब प्रचार दु । थव धर्म ग्रन्थ सविस्तर बाँलाक सध्यका थ्वीका काम्हयाके धर्मया पूरा ज्ञान दे । थव सफूया परिचय ताः हाक-

याना वियाच्चने माणु हे मखना। संक्षिप्तं धाल धासाः
मनूयाके दयमाणु फुक्क गुणं सम्पूर्णं याना महात्म्ययायगु
तक नं शक्ति दुगु धर्मोपदेशे युक्तगु सफू खः।”

श्री खड्गमान मल्ल एम० ए०या भाषं थवं सफूया
परिचय विल धाः सा “थज श्री बुद्ध भगवान्या अमृत-
मय उपदेशया सारं संग्रह खः। बुद्ध-धर्मया परिचय थवं
सफू छगू बाँलाक स्वयवं हे दै। साधारण पाठकपित
माक हे लाभ ज्वीगु थवं सफू खः, थुकी छुं संदेह मदु।”

लंका विश्वविद्यालयया महायान महाचार्य (प्रोफे-
सर) फाकों भिक्षुया भाषं परिचय विल धाःसा—“निर्वाणं
प्राप्तयायृतं धर्मपदं गाथा छपुं हे गा।” थुलिं अपो
मेगु छु परिचय बी। आः बाकि दनि थवं प्रनथया महत्वं
सीका नुगःलं निसें व्वनेगु। थवं सफू म्हिचाय् घाना नं
ज्वी फुगु चीधंचागु नेपाल भाषं व नेपाली भाषं सुलभ
जू। निगू भाषाय् नं अनुवाद याना विज्यागुया श्रेय
भिक्षु अमृतानन्दयात प्राप्तज्ञुया च्वंगु दु।

आः थवं सफूली दुगु छगू निगू जिगु छिं सारंगु
उपदेश नं थन उधृत याना क्यनेगु अनुचित मखना।
जि साव यःगु धर्मपदे च्वंगु मध्ये दक्षिवे यःगु निपु
गाथा व्वना दिसँ—

निशा रानी—

श्री वद्रिप्रसाद प्रधान, छिगु कविता बरोबर हे ‘धर्मोदये’ व ‘थौंकन्हे’ले छापे जू। ‘रमण’ ‘पिवा’ ‘फणीन्द्ररत्न’ आदि
भावी सफल कवि मध्ये छि नं छम्ह खः।—सं०

ख्वल ख्वल रजनी प्रेम-वियोगे
व्यथित हृदयया पीड़ा न्यंका
रवि गन नगुत, व्यु सःता छिमिसं
वियोगया अति श्वीका मर्म।

ख्वे मत्य ख्वे मत्य रजनी रानी,
तारागण फुक हिकु हिकु लंक
अघोर रात्री ख्वेमत्य याकः
उज्ज्वल गगने शोक ज्वीक थौं।

(छपु)

न परेसं विलोमानि, न परेसं कताकतं ।
अच्चनोव अवेक्खेय, कतानि अकतानिच ॥

अर्थात्—मेपिनिगु दोष वा परजनं हुयाः छु
मयाः धका स्वं ज्वीगुया सिनं थःगु दोष व थःम्हं यानागु
व मयानागु स्वयगु हे अत्युत्तम्।

(निपु)

सब्बपापस्स अकरणं, कुसलस्स उपसम्पदा ।
सचित्त परियो दपनं, एतं बुद्धान सासनं ॥

अर्थात्—पाप धाक मयायगु, कुशल मुकेगु, थःगु
चित्त परिशुद्ध यायगु थवं हे (न्हापांनिसेया) बुद्धपिनिगु
उपदेश खः।

थथे हे मेमेगु नं महत्वं पूर्णं जू। धर्मपदे दक्ष
गाथाया अर्थ व हेतु सुख-रस अनुभवयायृत अर्थकथा
नं व्वने माः। पूज्य अमृतानन्द भन्तेनं छगू वर्गया
अनुवाद याना छापे नं याना विज्यागु दु। मेगु नं अनु-
वाद ज्युया च्वंगु दु। याकनं पिकायगु पाठकपिनि भार
खः। आशा दु धर्मपद जित यः थेंतुं फुक्क पाठकपिसं
नं येका काई।

—श्री वद्रिप्रसाद प्रधान

ख्वेमत्य रजनी प्रेम-वियोगे
वइन वइन रवि छंथाय् रानी
सन्देश ज्वना व उषा वल सो
छं प्रिव रविया सवारियागु।

न्हि न्हि थें जक यायमत्य रानी
प्रेम मिलनया वेला क्यों न्हीं
प्रेमी रवि छंथाय् वय त्यन कि
तम्हेका वन्य मत्य रजनी छं।

बोकसि

श्री पूर्णकाजी 'साहित्यरत्न' सम्पादक-'थौंकन्हे'

श्री पूर्णकाजी ताम्राकार सम्पादक-'थौंकन्हे' नेपाल राष्ट्रीय विद्यापीठया चंगु देँ यागु सर्व प्रथमगु परीक्षाय् फेतुना सफल जूम्ह साहित्यरत्न खः। छिगु भाषाय् पुरा नेवात्व दु। छिसँ विशेषं निबन्ध व कहानी च्यादी। थव 'बोकसि' कहानीं छिगु दृष्टिया परिचय बाँलाक ब्यू। कहानी ज्व च्वं बोकसि न्वं वाना चंगु ब्वने बले धात्यें हे बोकसि वःथाय् हे च्वना च्वनागु थेँ च्वं। थव हे छिगु भाषाया विशेषता खः। कहानी यथार्थवादिपाखे यंका सार आदर्शवादी पाखे यंका तःगु दु।—सम्पादक

"खःहे मखु, एकदम खःहे मखु। मेपिनि जीवित शरीरे नं सुं दुबी फैला? छीछी, गुजागु अन्ध विश्वास! जिके ला बोकसि-बाकसि धैगुली छफुति हे विश्वास मदु। एकदम असम्भव!"

"करक्यात दागु थःम्हस्यां गथे स्याचाइ? थःत परे जुल धाय् व थ्वीका!"

बोकसिया विषये रत्न व दान निम्हस्या दथ्वी गर-मागरम बहस जुयाच्वन। थुपिं निम्हं बाल-संगति पासापि। आः ल्याय्-म्ह जुया बल। रत्न आखः च्वं-वना च्वं-म्ह हालेतिनि माट्रिकुलेट जुया कलकत्तां थ्यंक वःगु। बोकसिया अस्तित्वे वया विश्वास मदु। दानया धाःसा आखः च्वना तःगु मदु। व गुगु वातवरणे पडे जुयाच्वन, उकी बोकसिया विश्वास दया च्वन। उकिं थव वाता वरणे वैगु विचारं हा कया तःगु दु। उकिं रत्नं व नाप ब्यु ब्यु' सहित न्हाक तर्क याःसां वैगु विचारया हा ल्येहेँ थनेगु ला गन, इकिधिकि जक हे सके मफु।

छन्हु इमि चुके दानया पीभतया बोकसि वयूका च्वन। थः यःम्ह पासाया पीभत जूगुलि रत्नं नं वैत लक्ष्मी देवी पीभत धाइ। चुके न्हाम्हसिके बोकसि वःसां छम्हसित पाल्याइगु जुयाच्वन। प्रसङ्गवश मिस्त मुंथाय् बोकसिया चर्चा ज्वीबले थव छम्हसिगु नां मका धैगु मदु। थुखे थन चाय् व उखे वया थःछेँ नं व छम्ह

बोकसि धका कुख्यात जुयाच्वन।

"गबले थ्यंकः वया, बाचु? कुशः जूला?"

"म्हीग थ्यंकः वया। छिकिपिनि कृपां आनन्द हे जुयाच्वंगु दु।"

"अजिपित म्हस्यूनि ला थे?"

"छाय् मस्यू, अजि! निद स्वदँया भित्रे हे अजिपि लोमना वनीला!"

शुभधलि अजिया रत्न मधांनिसें साब यो। व रत्नया फुकी अजि नं परे जू। थौं दिन-दशाया प्रभावं गरीब जुया सकसिके हेला ज्वीका च्वने माल। चाये वैत मेपिं सुनानं वास्ता मया। वैत योम्ह रत्न छम्ह हे जक दु। वया रत्नयाके ल्याय्-म्ह जूसां आःतक अगाध प्रेम दनी। इमि थवं थवे दया माया दु। थुकिया फल स्वरूप थुगुसी रत्नं कलकत्तां वया वैत भुवादारी ख्वा-हुसा छकू व लक्स साबु' निगः उपहार बिल। थव उप-हार खना बुढी ल्य ताःगु फयां फयू मज्यू।

रत्नात शुभधलि अजिया कृपां थः मनं तुनाथे न्याम्ह जीवन-पासा दत। थुकिं याना इमि निम्हस्या दथ्वी न्हापाया सिकं भन घनिष्ठ सम्बन्ध दत। थव सम्बन्ध थुथाय् तक बडे जुया वन कि रत्नया माँ मदुगु थाय् नं शुभधलि अजिं हे काइथेँ च्वं। उकिं बुढीया शत्रुतय्सं इपि जागु स्वमफया इमित फायत "वाया दुने जाकि दु" चाल म्हिता हल।

थों नं लक्ष्मीदेवी पीभतया मिं वयका च्वन ।
तारादेवीं, गुम्हसिया आः निर्देवी कालं मफासा रत्नानाप
जीवन भर हने माल, विचारया मव धाइगुया दरं
बोकसि वःथाय् स्वः वन ।

“जित ला जित छिमिसं गुलि अन्याय यागु !
उखुन्हु जि लः का वनां हिटी न्वः जुयाच्वन । जिया
सिकं लिपा वया गरीब धका हेला याना थः न्हापालाक
लः फया वन । जि बुढीम्हयात गवेतक अन भवातां
पीका तःगु । सहयाय् ज्यूला का ?”

“थुलि निगति खेँ नं थथे तँचाया दी ज्यूला ?
आवंलि याइ मखुत । जिं वैत बो विया तय । थव छगू
बार क्षमा याना दिसँ ।”

“खः, धाय् बले……। सत्य नं सह……हुँ……।
छिम्तला छिम्त नाश मयासे तोते मखु ।”

लक्ष्मीदेवी पीभत उलि मछि मिजंतय न्होने मछाम-
जूसे ल्हातुति बस्वाना, ततः ग्वेक मिखा कना, वा
कुररर कुरररं न्हाया, गबलें गबलें इति-इति न्हिला, ततः
सलं हाला च्वन । माजुम्ह वया न्होने ग्या-पहः याना
बिन्ति यानाच्वन । थबले लाक बैद्य थ्यंकः वल । नस्ला
काय्थे बैद्यलः भचा काल । थनंलि मकले च्वंगु सिमिनौ
भचा कया स्वां पुया बोकसियात सिन्ह तिकल । वया
छथ्यें च्वंगु से थाय् थासे गथिचित । दानं वया
निपा ल्हायागुं म्हाल पर्चि ज्वन, माजुम्हं तुतियागु ।
अले हु मानि ? थुखे बैद्यराजं गुबलें बोकसियात गां
भुंका मलता-कुं थंकीगु, गुबलें तुर्फि भ्वा: भ्वा: दायगु
शुरूयात । उखे तारादेवी नापं मिस्त छथो कोठाय् जायक
च्वना कोठा भयालं पालंपाः कवस्वै च्वन । न्होनेसं
शुभधलि अजिया कोठा खने दु । व लासाय् गवतुला
डँडँ हाला च्वन । वं मताइथे च्वंक मिसात पुत्रपुतुं
हाला च्वन ।

“नारां ! अथे जकं ज्वी त्यःला ?”

“अथे जुयाला उगु गति जुल ।”

तारा न्हायपं हीका कोठां प्याहाँ वल । पिने बैद्य
व बोकसिया जवाः सवाः जुयाच्वंगु खन । बोकसि
न्हापां छकोला सीत्यंगु मत पालाक च्याइथे गर्जे जुल ।
लिपा वया सः बुलुहुँ चिसः जुयावन ।

“छायू कने थःगु नां, ज्याया ज्यान मकायूके ?”

“नाला हाउँक छुया मदायूकं कने मखुका मखुला ?”

“नाला हाउँक छीमाःगु मदु । जितः आवंलि थथे
यायू मखुधा । जि सुउँक वं हे वनेनि !”

“ज्यू, अथे छैला छंत, थःगु नां मकंक ? आवंलि
छंत अथे याइ मखुत । छं नं थःगु नां कना याउँक हुँ
आपाः सास्ति नैच्वने मत्य ।”

“थन हे चुके च्वंम्ह छिमि सुयां मयोम्ह अजिका ।
थव खँ सुयातं कने मत्य ।”

सुनानं शुभधलि अजिया प्रशंसा याःसा धका तारा-
या वं थथे भियाना बिल, अथे भियाना बिल धका
वैगु सद्गुण लुमना वै धायत । वया विरुद्धे खँ न्यने
मात्रं ताराया वैत थःछेँ बोकसि धाइगु इत्यादि वैगु
दुर्गुण जक लुमना वल । थुकीसं भन बोकसि वया
न्होने हे बके याःगुलि वया न्हापा शुभधलि अजियाके
दुगु श्रद्धा व्याकक मदै वन ।

शुभधलि अजि पाखे थः कलाया दुर्व्यवहारया
विषये रत्नया छेँ थोकन्हे निम्हत्यपुली न्हावलें कच-
कच् । रत्नं न्हाकक समझे याःसां तारा समझे मजू ।
बुढी अजि तँम्वेकल । छगू निगू ज्याय् वैगु ग्वाहालि
दुगु नं मंत । थुकिं निखलयातं हानी जुल । तारायात
ला भन ज्याया भार आपा जुल ।

षुत्ररत्न प्राप्त जुया तारा सौभाग्यवती जूगु प्यला
न्याला मदुनि, वया नं बरावर बोकसि वैगु जुया वल ।
रत्नया आर्थिक अवस्था बमलागुलि कलाःया मंचाबू
बले वैत बालाक वासः याना वी मफुत । थुकिया दुष्प-
रिणाम स्वरूप ताराया थों थजागु हिष्टेरिया वा मृगी
रोग जुल धका नं वं पूरा स्यू । तर सियां हु याय् ।

दाक्टरी उपचार याय्‌त वया ओगातं मचा। थुकिसं
दाक्टरत्यसं हे लाय्‌के थाकुगु रोग थव। कलाम्हसिगु
मन बलाकेत रत्नं बराबर वैत सान्त्वना बीगु कुतः याइ
तर बेकार। शुभधलि अजि छंत जि नाप चूलाका बिल
वया हे पाखे कदापि थुजागु अनर्थ ज्वी मखु। उकीसं
बोक्सिया अस्तित्व हे मदु। थुकी विश्वास याय्‌गुयात
अन्य विश्वास धाइ। छिमिसं बोक्सि बल धाइगु ला
छाप्रकारया रोग धका खः। थुकियात ‘हिष्टेरिया’ धाइ।
तर रत्नं थुलि मछि सान्त्वना बीगु फुक्क कलाम्हसिया
लागी व्यर्थ सिद्ध जुल। बैग् आध्यात्मिक चिकित्सां
छुं ज्या मबिल कारण ताराया मने न्याबले थव गलत
धारणा जुया च्वनी कि जि गजाम्ह नाप शत्रुता कमे-
याय् लात। थौं जि थुकिया फल भोगे यानाच्वने
माल। थुकिं वया रोग झन जक बढे जुल।

छन्हु रत्न ले वना च्वंबले वं मस्तय् छगु फौज हुल
मुना च्वंगु खन। थुमि लहाते अप्पा दंक दु। थुमिसं
छम्ह बुढीयात “हे बोक्सि ! हे बोक्सि !!” धाधां उँइ-
यात हाय्‌केथे वाय्‌का च्वन। रत्न बुढीया रुवाः खन।
श्वला वया यःम्ह शुभधलि अजि धका जुयाच्वन।
छम्ह वःचाधीम्ह बदमाशम्ह मचां बुढीयात लिकथं
कोतापुर्लि दाय् त्यंबले रत्न दुररर व्यावया अजियात
वचे यातले थव प्रहार रत्न फय् माल। थुकिया चोटं
व वांछि तक लासाय् थले जुल।

थव घटनाया लच्छि लिपा छन्हु सन्व्याकाले स्त थः
छैं पाखे स्वया ल्याहाँ वैच्वन। ले वीचे वं मनूत हूल
मुनाच्वंगु खन। न्हापाथे शुभधलि अजि ज्वी धका
हूले दुब्बाँ वन। हूलया दथवी सं फं फं तया बोक्सि
वय्‌का प्याहाँ वैच्वंस्ह थः कलायाके वया द्वष्टि चूलात।
ख्याः हि बुला तःगुथे जुल।

रत्नया बोक्सी विश्वास मदु। उकिं वं कलायात
भारफुके, गुजु० इत्यादि मक्यं। थुकिं चित्त बुझे
मनुया वया ससः खलकं गवले भारफुके वयने हइ,
गवले गुजु०। थौं नं वया ससःमामं बोक्सि लाय्

सःम्ह नामीम्ह बैद्य छम्ह व्वना हल। बैद्य चिता छुया
बोक्सियात लाइ धका ताराया न्यताले दाल। हानं
थःगु बेढब विद्यानुसार फूकाः इत्यादि माःगु तक याना
बोक्सियात येन केन प्रकारेन शान्त याना थकल।

शुभधलि अजिया कपाः स्याका च्वन। वया बरा-
बर कपाः स्याः वैगु ल्वे दु। वया उखुन्हु बदमाशपि
मस्तयसं अप्पां क्यूका न्यताले घाः जूगु नं आःतकं
मलानि। थःत मज्यूसेंलि प्यन्हु न्यान्हु प्याहाँ मवनेका
धका न्यताले हाकुक पा-वासः पाना तल। संयोगवशं
को जूगु व ताय्‌गः मिमा कोदःगु पाः लाइथे बुढीया
थव हाकुक पाना तःगु तारा व वया मामं खन। इमि
मने भवास्स वन—म्हिगः बोक्सि वः बले बैद्य तारा-
यात चितां न्यताले दाःगु। हानं न्हापा लक्ष्मीदेवी
पीभतया बोक्सि वः बले बुढी लासाय् गोतुला उँडँ
हाला च्वंगु खँ तारां मांम्हसियात कन। थुकिं नं इमि
मने च्वंगु विचारया पुष्टि जुल।

तारा नकतिनि पयन्हं वः बले गुलि हिसि दु, गुलि
बाँला, गुलि चञ्चल एवं गुलि हृष्ट-पुष्ट ? थौं व सौन्दर्यं,
व रूप तथा व चञ्चलता गन वन ? व ततः गोगु मिखा
निगलं गथे गाः गाः वना चीगो जुयावन ? लहा-तुति
स्वःसा सिकाथे, म्ह स्वःसा कवंया कंलायथे। बफरा
रत्नया नुगः तसकं रुवल। व मौन जुया थुजागु चिन्ताय्
दुवे जुयाच्वन। बेक्वेक मिखा कमा तारा तःसलं
यःयः थौं हाला हःगुलि वया मौनता भङ्ग जुल। सके
थव अन्तिम जूगुलि ला मर्यू थव बोक्सि भीषण रूप
काल। रत्न निरूपाय जुया हतबुद्धि जुया च्वन।
थुयाय् लाक वया पासा दान वया “आः गय् च्वं ले ?
विश्वास दत्तला ?” धका गिजे याना वैगु व्यथा झन
द्विगुणित याना बिल। बैद्य नाप वया ससःमां नं थ्यंकः
वल। बैद्य चितां दाया नं मगाःम्ह धका थुगु बार ला
नाला खाउँक छुया दाल। बोक्सि अमानुसिक कष्ट
नल। थव प्रचण्ड शास्ति ताराया कोमलगु शरीरं फय्
मफुत। अन्ते थुकिया फल थव जुल कि ताराया प्राण-
पखेरु व्यया वन।

राष्ट्रपाल्या विरक्ति

अनु० - भिक्षु अग्रधम्म

भिक्षु अग्रधम्म छम्ह तरुण बौद्ध कहानीकार व अनुवादक खः। छपिं दके नहापां नेपाले भिक्षु छूगुली भिक्षुजुया विज्यात। छपिंसं भिक्षु जुया नं सामाजिक व राजनीतिके धार्मीक ज्यायथें हे ल्हा तया च्वंगु दु। थ्व 'राष्ट्रपाल्या विरक्ति' कहानी अनुवादं अबलेया भिक्षु समाज व गृही समाजया छु' भति वरिच्य व्यू।—सं०

कुरु देशया राजधानी थुळ्हाकिटृतय् न्हायपने सः
द्वाहाँ वन 'श्रमण गौतम छु' दिन तक च्वनेगु विचारं
शहरे वयाच्वन।' बस, हानं छु दु? छम्ह छम्ह दितले
चकीत जुल। आनन्दं मम जुयाच्वन। दर्शनया थुजागु
सुयोग्य उपदेश न्यनेगुया थथे कल्याणमयी समय हानं
छु गुबले वैला? फुक नदीया लःथे शहरधासीपि गौत-
मयाथाय् बाः वल। तथा वसपोल्यात आदरं अभिवा-
दन याना वसपोल्या प्यखेरिखे फेतुत।

गौतमयागु अमृतमयी उपदेश न्यना गृहपतिपिनिगु
नुगः लय् लय् ताया नं ति ति न्हुल। फुक थथे प्रसन्न
जुल मानो स्वर्गे थः प्रभु नार्प विहार याना च्वना। तर
अन हे फेतुना च्वंम्ह राष्ट्रपाल्या हृदये न प्रसन्नता दु
न उदासीनता! व तस्सकं गम्भीर तया तन्मयं गौतम-
यागु खं न्यनाच्वन। वैगु मिखा गौतमयागु तेजः-मण्डीत
आकृती लानाच्वन, गन लाना च्वन वैगु हृदये सुला
च्वंगु अलःय प्रवृत्ति, वैगु व तन्मय रूपथे व गौतमया
सुं पुजारी ज्वी तथा गौतमयात स्वस्वं थःगु मिखाया
प्यास स्याना च्वन।

छुं लिपा फुक गृहपतिपि लयाहाँ वन। तर राष्ट्रपाल
फेतुना हे च्वन। वैगु मिखां गौतमयागु तेजोमयी अमृत-
पान याना हे च्वन। शायद वैके सकले दना वंगु होश
तक नं मदु। तर छुं भति लिपा वैगु तन्मयता भंग जुल
तथा वं गौतमयात श्रद्धा सहित प्रणाम याना धाल—

"भगवान! थ्व शंखथे परमोज्जवल छपिनिगु ब्रह्मचर्य
स्वरूपं जित चुम्बकंथे छपिनिगु पाखे आकर्षित याना
काल। जित आदेश बिया विज्याहुँ जि नं सन्यासी

जुया छपिनिगु हे व्रतया अनुगमन ज्वी।

राष्ट्रपाल्यात गौतमं लिसः बिल—"सन्न्यास धर्मया
दिक्षाकायत छु छं थः माँ बौयाके आज्ञा प्राप्तयाना काय्
धुन ला? माँ बौया आज्ञा विना जि छंत सन्न्यास वर्म
दिक्षित याय् फै मखु।

राष्ट्रपाल निराशथे जुल। वं माँ-बौयाके थुकीया
आज्ञा ला काय् मधुकूनि! अले छु व धात्थे निराश
ज्वीला? मखु, गौतमयागु अमृतमयी वाणी वैगु हृदय-
यात जागृत याना बिल। हानं व ताउ छाय् बिकल?
राष्ट्रपाल तुरन्त थः माँ बौया थाय् थ्यंक वन।

राष्ट्रपाल थः माँ-बौयाके सन्न्यास धर्मया दिक्षाया
लागी आज्ञा फूवन। राष्ट्रपाल थः माँ बौपिनि याकः
काय्, प्राणया सहारा, मिखाया तारा, थःगु जपाल्हा
काय् या छ्यनै तया धाल—'पुत्र, छ जि बुद्धा
बखतया काय् खः छंगुनिति जिपि निम्हसिनं अपार
कष्ट भोगयाय् धुन। जिपि निम्हसिनं सारा संसार
धासां तोते फु, तर छंत मफु।'

सन्न्यास जीवनया प्रैमी धाल—"जित सन्न्यास
ज्वीगु आज्ञा व्यु, मखुसा थ्व हे कँया कँ जकगु भूमी
त्यांग्रा त्यांग्रा पुला प्राण फुका बी। वं थः माँ बौया
मिखा न्होने हे भूमी त्यांग्रापुला क्यन। वया माँ बौ
वैगु थुजागु विक्षिपावस्था खना आकुल जुयाच्वन।

निम्हं राष्ट्रपाल्या पासायाथाय् वन। पासापिसं नं
राष्ट्रपाल्यात सम्मे यायगु प्रयत्न यात। तर निष्फल!
राष्ट्रपाल्या हृदये सुयागु खंया ख्या भतीच। हे प्रभाव
परे मजुल व सन्न्यास धर्मया भलक थःगु मिखाय् गाड़े
जुया भूमी ग्वारा तुला हे च्वन।

माँ बौनं काय्‌ल जुल । मित्रपि नं विवशजुल ।
सुयागुं खेंनं राष्ट्रपालयागु हृदये प्रभाव पड़ेयाय् हे
मफूत । पासापिंसं लाचार जुया राष्ट्रपालया माँ-बौपिन्त
धाल—“व्यु थवयात संन्यास धर्म दिक्षाकाय्‌गु आज्ञा ।
भुगु म्हुतुं थवयागु संन्यासी रूपे संसारे म्वाना च्वनेगु
मिं । अबले, गुबले गुबले थव थःगु मिखां स्वय् दै ।
गुबले-गुबले छें वया दर्शन नं विया वं च्वनी । मखुसा
अर्थे हे ।

यखे पाखे निराश ! माँ-बौयात छु याय् । धैगु खें
सिबाय् छुं बःकाय्‌गु थाय् हे मंत । राष्ट्रपाल ला थःगु
जीवनयात फुका छवेत तयार जुया च्वंगु न्होनेसं दु ।
वयात संन्यास-धर्मया ममताया न्होने विलास जीवनया
भतीजा हे कल्पना मदु । माँ-बौनं वयागु परिस्थिति
विवशजुया वयात संन्यास धर्मे दीक्षा काय्‌गु आज्ञा
बिल ।

राष्ट्रपालया ल्यूतागु सीमां पुल । खुशीं गद गद
जुया गौतमयाथाय् वन गौतमं वयात संन्यास धर्मया
दिक्षा बिल । व छुं दिनं हे भिक्षु-संघता छम्ह प्रधानम्ह
जुल ।

छुं दिन बिते जुल । राष्ट्रपालया सुकीर्ति व्यखें फैले
जुल । वं संन्यास धर्मकाय् न्हां थः माँ बौयात थव नं
प्रतिज्ञा यागु दु गुबले गुबले छें वया: छिमित रुचा व्यं
वया वं च्वने । तर थुलि मछि दिन दय् धुंकल व छक
हे छें दुख मवं । राष्ट्रपालं आः थःत रोके याय् मफूत ।
व पात्र व चीवर धारण याना थःगु छें पाखे वनेगु लं
न्यासी वन ।

राष्ट्रपाल भिक्षा बृत्तियानिति पर्यटन यायां थः
वैया छेंया थाय् थ्यन । अबले लाक राष्ट्रपालया
अबु लोखाय् च्वना नउनं सं खाका च्वन । वं छम्ह
संन्यासी थःगु लोखा न्होने वःगु खना धाल—“थुपि
मुण्डक संन्यासीतय् सं हे जिम्ह छम्ह मात्र दुम्ह काय्-
यात नं संन्यासीयाना बिल ।” राष्ट्रपालया न अन स्वा-

गत हे जुल न वयात भिक्षा हे प्राप्त जुल । व भिक्षा
बृत्तियानिति मेगु लोखा न्होने वन । तर संयोग ! अबले
हे राष्ट्रपालया छें च्वंम्ह पुलांम्ह भ्वाति वासिगु क्यें
ज्वना प्याहाँ वल । वया क्यें गल्ली वां छवेगु इच्छा
दुगु । राष्ट्रपालं वयात खना धाल—“केहें मय् जु, क्यें
वां छे मते । जिगु थव पात्रे तयाव्यु ।”

दासीं राष्ट्रपालया पात्रे क्यें प्वंका ला बिल । तर
साथे हे व संन्यासीयागु सः न्यना आश्चर्य नं जुल ।
वं संन्यासीया आकृति वयागु शरोर व वयागु ल्हा-तुति
नं खूब ध्यानं स्वल । गुलिखे दँ पुलांगु स्मृति न्होने
ताजा जूबल । गुहस्थ राष्ट्रपाल संन्यासी रूपे आः
बैगु मिखाय् न्होने प्याखें हुइगु प्रारम्भ जुल । व च्वां
वना राष्ट्रपालया माँयाथाय् वन तथा वं माँम्हसित
धाल—“छु छें मस्यूला आर्यपुत्र राष्ट्रपाल वया च्वंगु !”

‘धात्यें !’—वया माँ तिं न्हुल ।

‘यदि छंगु म्हुतुं प्याहाँ वःगु खें सत्य जुल धासा
थौं निसें छंत दासी-बन्धनं मुक्तयाना वी ।’ राष्ट्रपालया
माँ नं थुलि धया कुने वन ।

‘गुहपति, छु छंत खबर मदु । संन्यासी भेषे राष्ट्र-
पाल थःगु छेंया लोखा न्होने वया वंगु ।’—वं थःगु
आल्हाद सलं थःम्ह जीवन पासायात धाल ।

राष्ट्रपालया बौ छुं भति अचम्भ जुल । छुं विस्मित-
थें जुल । छुं व हे ला राष्ट्रपाल मस्यूला । गुम्हसिगु
लक्ष्ययाना जिं अपमान-जनक शब्द म्हुतुं पिकया ।
वयागु हृदय दुःखं जाया वल । व राष्ट्रपाल मालेत लोखां
प्याहाँ वन ।

राष्ट्रपाल छुं भती तापाक छगू भाःया लिक फेतुना
वासिगु क्यें नया च्वन ! राष्ट्रपालया बौ नं वयाथाय्
थ्यंका धाल—“पुत्र ! पुलांगु नवगु क्यें नयमते, नु
छें नु ।”

‘छें !’—राष्ट्रपालया म्हुतुं प्याहाँ वल । हानं उत्तर
बिल—“जिगु छें गन ? जि संन्यासी खः । जित ध्व-

गिगु व भिंगु क्येै, वासिगु व ताजागु क्येै छगू समानं हे स्वाद व्यू।”

राष्ट्रपालया बौया नुगः दुःखं कुचा कुचा जुल। वं हानं धाल—‘पुत्र, कन्हेसिगु भोजन जिगु छेै यायगु।

राष्ट्रपाल सुंक चुप जुल। बयागु मौन भावयात स्वीकृत समझे जुया राष्ट्रपालया बौ छेै ल्याहाँ वन।

थौं न्हिच्छि छेै कलंक रचना। गुबले गथेै दयकी, हानं स्यंकी। थव हे ज्यां न्हि ब्रिते जुल। इमिसं आपालं मणी-एकत्रित यात। छेै धनया छगू राशि द्वंचिन। राष्ट्रपालया स्त्रीपिन्त नं थव आदेश बिल कि कन्हे राष्ट्रपाल वै बले अप्सरापिथे बाँलाक शृङ्गार याना तयार जुया च्चं। भोजनयागु सम्बन्धे छु धायगु थव विषये नं राष्ट्रपालया बौनं हरेक प्रकारया खँ नुगले चाहीकल। आपालं सासा भिंभिंगु मरि चरि नं तयार याके बिल।

कन्हे खुनु ठीक समये राष्ट्रपाल पात्र चीवर ज्वना थः अबुया छेै थ्यन। वा भगत्, आदर सम्मानया ला छुँ खँ हे मदु। राष्ट्रपालया बौनं सम्मान पूर्वक वयात थःगु छेै अन्तुरुरे यंकल। मणी राशिया नापंसं च्चंगु आसने फेतुकल। राष्ट्रपालया अबुम्ह अनं उखे सुला अन स्वल जिम्ह पुत्रं वधन गय् च्चंगु मिखां स्वै स्वय्! धैगु विचार। तर राष्ट्रपालया मिखा अन मवंगु खना राष्ट्रपालयाथाय् वना धाल—‘पुता राष्ट्रपाल, थव केत्रल छं माँया सम्पत्ति। जिगु सम्पत्तिया ला छुँ खँ

न्यने मते। स्यूला थव अतुल धन राशिया उत्तराधिकारी सु खः ? छ, केवल छ हे ! पुता, संन्यास-धर्मया भिक्षावृत्ति तोता थव धनराशिया उपभोग या। वासिगु क्येै नया ज्वीगु जिं थव मिखां गथेै स्वयाच्चने !’

“गृहपति, जि धन राशिया उपभोग याय् !” राष्ट्रपालं आश्चर्यया सःलं उत्तर बिल। हानं स्वाका धाल—‘जिगु जा सम्मति दु कि छं थव धनराशि गाढ़ी तया गंगाजीया गर्भे व्यंका व्यु। थुके छंगु चिन्ता कम ज्वी तथा छं संसारे सुख व सन्तोषं जीवन हने फै।’

गृहपति-निराशा गृहपति-जखमी व लाचार सेनाथे जुया राष्ट्रपालया पाखेै स्वया च्चन। थव हे समये अप्सरापिनिगु भेषं अलंकृतयाना प्रकारया तिसां तिया राष्ट्रपालया कलापि रमणीया हाव-भाव याना वःपि वयागु न्होने थ्यंक वल। तथा राष्ट्रपालया मने हलचल यायगु प्रयत्न यात। वैगु वैरागी सीमा लिगी लिगी संकल। राष्ट्रपाल—संन्यासी राष्ट्रपाल आश्चर्य जुल। वं इमित अत्यन्त प्रेमं धाल—“केहैै मय् जुपि, थव छु यानागु ?” राष्ट्रपालयागु ‘म्हुतु’ व्याहाँ वःगु ‘केहैै’ शब्द न्यना मिस्त मुद्दितथेै जया गुलि वैै ग्वारा तुल। गुलि चिस्यु हेै वन।

गृहपति स्तव्य जुया स्वया च्चन। राष्ट्रपाल भोजन याना थःगु उद्याने ल्याहाँ वन। अबले संन्यासी वृत्ति मनं मन प्रसन्न जुया राष्ट्रपालया थव विजये इमिसं हेै चिना तगुसा आश्चर्य हेै छाय् ?

आह्वान

—विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न वज्राचार्या कविता बरोबर ‘धर्मोदय’ नेपाल, ‘थौं कन्हैं’ ले छापे जू। आपा याना छपिनिगु कविता भावुक मजूगुलि सर्वसाधारणं थू। भीगु नकतिनि नकतिनि उन्नति जूगु साहित्य व नकतिनि नकतिनि नन तत याना “नेवाभाय अन्ने हे सः धयां !” धाधां अनीपित भावुक व छाया वाद मखुगु बाँलागु व ख्यले दुगु कविता अवैपिनं मदेकं मगाना अंगु दु। अब ज्यायाना अपि निम्ह प्यम्ह मध्ये छपि नं छम्ह खः। —सं०

लुम्बिनी अने जन्म जुया,
बुद्ध गयास बुद्ध जुया;
कुशीनगरे निर्वाण जुया,
असत्य जगत बोध जुया—
गृह जंजाल तोःता छुया,
कुकर्म हिंसा फुक्रक हुया;
बिज्याह्वा शास्ता बुद्ध जुया,
बिज्याहुँ आःनं विश्व स्वया ॥

ल्वापुया गं-सः न्याःगु ताया,
शान्तिया नामे भ्रान्ति जुया;
थःसिल पाको व्याकक जुया,
याय्-गु ज्या छु छुं मसिया।
अशान्ति देशो न्यंक वया,
जग थौं रुवै अवन दुःखी जुया;
भो गुरु बुद्ध ! भट्ट वया,
सुशान्ति याः वा करुणा तया ॥

गरीबतय्-गु हिया ध्यो दुया,
श्रमिकतय्-गु क्वैया सिँ दुया;
नर-नारीया छ्योँ दुया,
नर-यज्ञ याय्-त्यन दैत्यया।
चिल्लाय् दना लाय्-लाय् बुया,
हागु न्यना सः दुःखिया;
भो बुद्ध थौं हे कृपा तया,
गँ वा, व जगया रक्षा या ॥

स्यं वा पाठ शान्तिया,
कं वा व शिक्षा सत्यया;
न्वा वा छको छं थौं वया,
याय्-मा छु ज्या मनू जुया ?
व्यु वा व दण्ड दोषया,
दोषे छु ज्या क्षान्तिया;
छं योगु हे शान्ति या,
बिन्ति अब हे विश्वया ॥

भोगया कुफल

—भिक्षु सुबोधानन्द

भदन्त सुबोधानन्द छम्ह थेरवाद शासनया स्थविर व श्री धः विहारया नायक खः। वसपोलयागु लेख न्हापांनिसें थौं तक्क बरोबर 'धर्मोदये' प्रकाशित जुया च्वंगु दु। भन्ते लंकाय् विज्याना पालि साहित्य अध्ययन याना थौं कन्हे धर्म प्रचार कायें लोजुया च्वन। वसपोल विश्वविद्यालये नं निदं स्वदं च्वना विज्याय् धु'कल। भन्तेयागु भाषा सरलयें चाकुसे नं च्वं।—सं०

बुद्ध कालैन युगे शाक्य देशे मेतलूप नां जुया च्वंगु तःधंगु छगू गां दु। गौतम बुद्ध थः भिक्षुगणपि नाप व हे गामे विज्याना च्वन। व गामं स्वंगू योजन तापाक नगरक धैगु शहर छगू नं दु। जुजु प्रसेनजित छुं कारण उगु शहरे वना च्वंगु खः।

छन्हु प्रसेनजित जुजुया बने चाह्यू बनेगु इच्छा जुल। वं थःम्ह मन्त्री दीर्घकारायणयात सःता धाल—‘अमात्य, जित बने परि भ्रमण यायगु इच्छा जुल। हुँ, रथ तयार याकि। स्वयम् थः नं जि नाप बनेगु तयारी जू।’

रथ ठीक यात। प्रसेनजित जुजु मन्त्रीनाप रथे च्वना बने चाह्यू युं जंगलया दथ्वी छथाय् बाँलाक दय् का तःगु छगू बगीचाय् थ्यनेवं जुजु रथं क्वाहाँ वया बगीचाय् द्वाहाँ वन। शान्त व निर्जन थाय्। न पंक्षीतयगु सः हे दु, सिमाया हः तक नं फिरि फिरि संगु सः मदु। जुजुयात (उथाय्) बुद्ध भगवान लुमना वल। जुजु' मन्त्रीयाके न्यन—गपाय् सकं शान्त छु' सः हे मदुगु थाय् नं थाय् खः ला ? मानो स्वयं शान्ति हे थगु धासे वया थ्व थाय् थःगु लागी दय् का तःगु थें च्वं।

कारायण, थ्व मनोहर शान्ति पूर्ण स्थान अथे हे च्वं गन जि भगवान बुद्धया थाय् फेनुना वसपोलयाके धर्म उपदेश न्यना च्वनागु थाय् खः। मस्यू, भगवान बुद्ध थुगु बखते गन विज्याना च्वन थें। कारायण, छुं वसपोलयागु बारे छुं खं स्यूला ?

‘हाँ महाराज, स्यू। भगवान थौं कन्हे शाक्यपिनिगु मेतलूप नां जुया च्वंगु कस्त्राय्^a विज्याना च्वंगु दु।’

‘व गां थनं गुलि तापा ?’

‘केवल स्वंगू योजन। झीपि थनं घौछि घौनिघौलिं हे थ्यंक बने फु।’

जुजु रथे तुरंत गल। मन्त्री नापं च्वना मेतलूप धैगु गांपाखे स्वयावन।

संध्याया समये मेतलूपया बाँलागु बगीचा शान्ति पूर्ण जुयाच्वन। मानो सिमायागु कच्चा तिसां तिया आनन्दया वसतं पुना च्वंगु थें च्वं। सौम्य मूर्ति धारी भिक्षुपि बगीचाय् उखें-थुखे, थुखें-उखे च'क्रमण याना च्वन। जुजुं अमात्ययात थःगु तल्वार व राज मुकुट विया गन बुद्ध भगवान विज्याना च्वंगु खः अन मुल-गंध-कुटी वन।

कारायण मन्त्री बगीचिया ध्वाखाय् च्वना जुजुया प्रतीक्षा याना च्वन।

गन्धकुटीया खापा बंद जुया च्वन। प्रसेनजित जुजु विनम्र पूर्वक धाल—‘भगवन्।’

‘धु, प्रसेनजित ला ? गंध-कुटीया खापा चाः।’

जुजु दुने द्वाहाँ वनाः बुद्धयात प्रणाम याना कुटीया छखे कुनेसं फेतुत।

बुद्धं छु' न्यना विमज्यानि बले हे प्रसेनजित जुजु न्हापां धाल—‘भगवान, जिगु चित्त थौं संदेह विषये

^a तःधंगु गां।

यथाया च्वन् । संसारे जिं गनं हे शान्ति मखना । प्यंगू
हल चलया घ फय् वयाच्वन् । थुगु आश्रमयात तोःता
गनं हे सुं छम्ह ब्रह्मचारी खने मदु । प्यंगू दिशाय् नं
विवाद कलहया छगू अग्निथें प्रज्ज्वलित रूपं च्याना
च्वन् ।—प्रणाम !

राजा राजापिं ल्याना च्वन् । क्षत्रीं क्षत्रीपिंत सह
मया । माँ नं काय् यात गःप ज्वना क्व थुना च्वन् ।
कायनं माँ-वौपिनिगु गःपते छुरी चले यानाच्वन् । दाजुं
किजाया विश्वास घात यानाच्वन् । मित्रं मित्रया गःप
ज्वना कपटया जाले फसे यानाच्वन् । गनं हे प्रेम मदु ।
गनं हे विश्वास धैगु मदय् धुंकल । संसारया फुक्क प्रेम
व विश्वास धाय् माल धासा थन भगवानया गंध-कुटीसं
हे पुचः मुना च्वंगु थें च्वं !

संसारे अनेक प्रकारया रोग नं बढे जुयावल । जिं
थुखे उखें हिला जुयाच्वना । संसारे प्यंगू दिशाय् नं
परि ध्रमण याना जुया । सुंगुम्ह सिना च्वंपि खंसा सुं
गुम्ह क्वं हे सुखु चिना वंपिथें च्वंक गंसीपि रोगीत
खना ।

जिं इपि खना थःगु मने कलपना याना थुमिसं थःगु
तप चर्याय् अग्नि तपे यात ज्वीका । तर इमिके जिं न्यना
स्या—‘छिपि गंसि गय् जुल ?’ लिसः बिल—‘शरीरे
ताकालं निसें भयंकर रोग जुल ?’ किन्तु थुकीया प्रतिकूल
थन फुक मिक्षुपि हृष्ट-पुष्ट स्वयङ्ग्यू, तगरा जुयाच्वन् ।
खने दु; मानो इमिगु मिखाय् दिव्य तेजः !’

‘जि जुजु जुयाच्वना, जिगु आपालं पृथ्वीया शासन
दु । आपालं मनूतय् भाग्य देकेगु व फुकेगु जिगु लहातय्
दु धाय् माल । जिं यात धासा सुं गुम्हसित दण्ड वीगु
वा, सुं गुम्हसित इच्छानुसार पुरस्कार नं वी फु । तर
थुगु महान शक्ति लहाते दुसां तमि जिगु शासन थपाय्-

सकं संयमशील मजू । गुलि भगवानया शासन जू ।
जि जब राज दरवारे दरवारया विषये छुं खैं धासां छुं
न छुं अशान्ति उत्पन्न जुया हे तोतीगु । तर गुबले
भगवान छलपोलं भिक्षुपिन्त उपदेश विया विज्याई उबले
सुं छम्हसिया म्हुतुं सः तक नं प्याहाँ मव । सारा फुक
उजागु मौन स्वभाव जुया विज्याई मानो मूर्ति
समूह थें ! जिं स्वयम् छन्हु थःगु मिखां खना—‘भग-
वान गवले छलपोलं धर्मोपदेश विया विज्याना च्वंगु
खः । अबले छम्ह भिक्षु वयागु पुली खवाना सुंक च्वंनेगु
संकेत बिल । वया मुसु वय् त्यंगु हे दुने दुने हे मुसु
फिना छ्वृत ।

जुजुं थःगु खैं सिधेका बुद्धया ख्वा स्वया च्वन् ।
बुद्धं जुजुया ख्वा स्वया धया विज्यात—‘बस् धाय् माक्क
धाय् धुंकल । राजन, थव फुक खैंया विषये जिं छु उत्तर
वी ? संसारया प्राणीपि भोग्याना हे नाना प्रकारया
कष्ट संहयाना च्वन् । भोगं हे लोक दुःखी जुयाच्वन् ।
भोगं हे लोक अशान्ति जुयाच्वन् ।

जिमिगु धर्मे सांसारिक भोग्या लीला मदु ।
राजन, थुकियानिति छित थन मनोरम शान्ति, शुभ्र, प्रेम
व अखण्ड ब्रह्मचर्यया दर्शन प्राप्त जुया च्वंगु खः ।

भगवान बुद्धया थव संक्षिप्त उपदेशं प्रसेनजित
जुजुया हृदय गद् गद् जुल । जुजुं भगवान बुद्धयागु
छगू शान्त मूर्ति थःगु हृदय मन्दिरे थापना याना वन्दना
याय् धुंका विदा कया मन्त्रीनापं थः च्वनो थाय् पाखे
स्वया वन । उक्ति यदि जुजुया मने बुद्धया गुण व
मिखाय् शान्त मूर्ति च्वना च्वसेलि बुद्धया चरण कमले
लिक्क जुजुया श्रद्धा च्वनाच्वन धासा छुं छुं अत्युक्ति
ज्वीला ?

पवित्रीकरण

सुदौ ल्वीगु लाःनि ! गंगाया सिथे रामानन्द स्वामी
शांत मुद्रायू ओता (=पूर्व) पाखे बागः मिखाँ स्वया
दनाच्चन ।

प्रार्थनायू प्यपुना च्चन । वैगु मिखायू आवरण
मदया वंसा वं भगवानयागु दिव्य दर्शन यायू खनी ।

सुदौ थाहाँ वयू धुंकल । मनूत उखें थुखें ज्वी
धुंकल अयूनं व अथे हे तुं शान्त ध्याने मग्न जुयाच्चन ।

छम्ह शिष्य वया न्यन—“गुरुवर ! थौं अपायूसकं
ताउत छायू ? पुजाई बिना वने धुंकल ।”

“जिगु शरीर आतकं पवित्र मजूनि; गंगाजी जि नार्प
साव तापानि ।” बिचरा शिष्यम्हं छुं थुईके मफु ।

स्वामी रामानन्दयागु मने लखे दना च्व च्वं छगू
बिचा वल अले अनं चिलाः पूजा हे मयासे छखे स्वया
वन ।

शिष्यं आश्र्वय जुया न्यन—“स्वामीजु ! छि गन
भायू त्यना ? उखे भद्र मनूतयूगु थायू मखु ।”

“जि थम्हं थःत हे तुं पवित्र यायू माला च्चन,” अले
व न्द्राँ वन ।

ववं-ववं छगू गलिचायू थ्यन, छगू थन्यागु थासे
गन तितिसिपाडँयागु भयाम्म च्वंगु सिमा दु, हानं व

—रवीन्द्रनाथ ठाकुर

थायू शहरं गाक्क' पिने । रामानन्द स्वामी सरासर
भजन धयाम्ह सार्खिया छुं थर्यक वन ।

अन इमात छूयने भाता-भाताँ दाया व्यया च्चन,
मृत-मांसयागु दुर्गन्ध फसे जायाच्चन, हानं क्वें-क्वें
जकम्ह छम्ह खिचां छकू क्वे वां वां न्यानाच्चन ।

शिष्यम्ह गाँया पिने हे मन स्यंका च्चनाच्चन, गामे
मवं ।

रामानन्द स्वामी भजन सार्कियात घयपुत, तर व
बिचरा लिचिला लिचिला वन, महात्मा वैगु स्पर्शं अप-
वित्र जुया वनी धैगु वैत भय दु ।

रामानन्द धाल—“जि भगवानयात खूब माले धुन
तर व मलू, कारण जि छंगु गामं तापाक्क च्वंच्चना,
छंगु किपालु वचे जुयावना । जि सुदौयात नमस्कार
यायूगु, तर उकिं जित द्यःयागु प्रत्यक्ष अनुभूति मजुल ।

थौं जि छंत नुगःले तया थुकें वैगु दर्शन जित छंगु
मिखायू जुल । वैत जि थःगु मिखायू दुने थौं नं खंका-
च्चना ।

जितः भगवानयागु दर्शन जुल, जुल ।”

अ०—श्री 'नेवा'

उपेक्षा

भिक्षु विवेकानन्दयागु लेख बरोबर धमोदये प्याहाँ वया च्वंगु दु । न्हापा छपिनिगु कलम बौद्ध कहानी व निबन्ध
अनुवादयायूगु पाखे न्हाना च्वंगु खः । तर थुखे छुं दिनं निसें छपिनिगु मन कविता च्वयूगु पाखे कवछू वन ।
छपिनिगु कवितायू कवित्वया चुलि जाया नं वल धासां जिल ।—सं०

कृपिनि तन मनं याना च्वंगु कार्यं,
बाधा छायूथे छं बी त्यनागु ?
भिसां मभिसां फल कुबी वं,
छंत छाय थे च्यू ता माःगु ?
ही मही चायूक छायू हाः जुया,
घाःपा नुगःले ज्वैक परया;

हिसी मदु धायूक हाला जुयाया,
छंत छुं भति भाग दैगु ला ?
परया दोषा दोष ममासे,
या ; थःगु दोषा दोष मालेगु;
हदय शान्त यायूगु सिद्धान्ते,
'उपेक्षा' च्वकायू ला दक्षिवे ?

थ्व भाषाया उगुंथुगुं

श्री रत्नध्वज जोशी

श्री रत्नध्वज जोशी प्रसिद्ध निबन्धकार व समालोचक खः। छिगु आपालं तिस्यगु लेख पत्र पत्रिकाय् छापे ज्वी धुंकल। छापे जुयावं च्वंगु दु। जोशीजु 'नेपाल' सम्पादक मण्डल मध्ये छम्ह खः न्हापा 'धर्मोदय'या नं सम्पादक मण्डलया ज्या याना दी धुंक्लगु दु। जोशीजुया परिचय ताहाक याना थौंया साहितिक समाजे विद्या च्वने माःगु मखना।—सं०

थ्व भाषाया व्याकरण सम्पूर्ण रूपं व्यवस्थित मजूनि सां तबि आपालं अंशे छगू निश्चित रूप दय् धुंकल। गथे-'छगू' शुद्ध खः, 'छगु' अशुद्ध, 'मनू' शुद्ध खः, 'मनु' अथवा 'मन्हू' अशुद्ध। थथे हे 'लं' (मार्ग, वाटोया अर्थे) शुद्ध खः, 'लं' अशुद्ध; भवट अथवा तप्पालंया अर्थे 'लं, शुद्ध खः, 'लं' अशुद्ध। 'तु' उखु, तू=तोरी; निह्व=२ जवान, नीह्व=२० जवान शुद्ध खः, थुकिया विपरीत जुल धासा अशुद्ध जुइ। थ्व खँय् ध्यान मतयुगुलि भाषाया व्याकरण अव्यवस्थित जुइगु जक मखु, गुबले गुबले ला अनर्थ नं जुइ यः। उके थुजागु खँय् ध्यान तया, शुद्ध रूप च्वेगु प्रयत्न यायां वनेगु नेपाल भाषाया प्रत्येक लेखकया कर्तव्य खः। छाय् धासा थ्व स्वैगुं मन गठन्त व्याकरण मखु, भीसं गुकथं खँ ल्हाना वइ च्वनागु खः उकियात मात्रा अनुसार रूप बीबले थथे हे जू वं।

'वयागु', 'वैगु', 'वझगु' व 'वेगु' थ्व प्यंगुली शुद्धगु रूप 'वयागु' खः। वैगु वझगु थुकियागु हे विकृत रूप खः। 'वेगु' च्वैपि नं छगू वर्ग हे दु। तर आवत-जावतया अर्थे वेगु-च्वेगु प्रयोग जुइगुलि 'वयागु'या अर्थे 'वेगु' प्रयोग मयायुगु हे भिं। थथे हे मेमेगु सर्वनाम, विशेषण आदिया नं तःगू मछि रूप दयाच्वन धासा गुगु शब्दं छता जक हे अर्थ पिहाँवैगु खः, वहे शब्दयात सर्वमान्य रूप बीगु बांला।

लभा, लाभा; लकां, लाकां; लवहं, लहों; ह्वलि, महि; घरे याय्, गथे याय्; पचि, पति आदि शब्द गुलि वर्गभेदं याना निगू निगू रूपं प्रचलित जुया वैच्वंगु दु। हचि,

हकि, हति; तुपलि, तपुलि, तुपुलि थें देश व वर्गविशेष सीमदयक यब्ले यत्थाय् प्रयोग जुया वैच्वंगु शब्द थुपि मखु। उके थुजागु शब्दया छगू बाँलागु श्रुति मधुर रूपयात सर्वमान्यरूपं साहित्ये थाय् विच्युं यनेगु व श्रुति कटु अथवा मेगु अर्थ नं पिहाँ वे फुगु शब्दयात अवसरविशेषे जक प्रयोग यायुगु यायां वनेमाः थ्व ज्या खास याना भाषाया परिज्ञकारे ध्यान वी फय् धुंक्पि प्रौढ लेखक वर्ग पाखें जुइमाः। गथे 'लहों' या अर्थ 'स्वेज्यू' पर्चिया अर्थ 'नंगा' (नाङ्गा ?) नं जुइकु 'घरे याय्' श्रुति मधुर मजू। उके थुजागु शब्दयात लोगु थासे जक हे प्रयोग यायमाः।

आ मेगु छगू खँ काय् पदयोग वियोगया विषये। थुकिया याना नं छगूया थासे मेगु हे अर्थ जूवने फु। गथे पिचा, पि चा, खिचा, खि चा, सिँपैं, सिँ वँ। नांपं च्वन कि छगू छगू शब्द, अलग अलग च्वन कि छगू छगू वाक्य जुल। खला पदयोग वियोग छगुलि याना सकबनं थथे छगूयां मेगु अर्थ जू मवं, तथापि "धाय् फै मखु; धाय् फै मखु, धाय् फैमखु व धाय् फैमखु" थुकथं गुस्हसिया गुबले गथे मने वल, अथे च्वेगु यानातय् आयात मल्वल। थुगु विषये श्री हृदयचन्द्र सिंहजुं थःगु "शुद्धा शुद्धया ताचा" सफुली व "धर्मोदय" संख्या छब्बीसे छकः नं खँ न्हथना दीगु खः, तर ई मजूनिगुलि थुगु विषये मेपिसं सुना नं खँ फयामदी। च्वेयागु उदाहरणे "धायेफैमखु" च्वेगु हे वेकलं उचित खनादिल ('धर्मोदय' वर्ष ३, अंक १, पृष्ठ ६)। तर वेकःयागु वहे लेखे नं 'नं'

अव्यय गनं मेगु शब्दनापं व गनं अलग नं प्रयोग जुया च्वंगु दु। गथे “मस्यूसानं”, “धायेके नं”। थव “ह्य-पूजा” शीर्षक लेखे व “नेपाल” या प्रथम अंके प्रकाशित “थौया नेपाल” निबन्धे नं वेकलं “धायेमफु”, “याना-च्वना” “जुया च्वंगु”, “पनाच्वंपि”, “म्वानाच्वंगु”, “घचायावल”, “मद्यकाविलु”, “गनावन” इत्यादि रूपं निगू शब्दयात नं छगू हे शब्द थें याना च्वयादीगु दु।

तर श्री सिद्धि चरणजु’ “भीगु भाषाय् भी कवि चित्तधर” शीर्षक आलोचनात्मक निबन्धे गनं “क्यना-मदी” व गनं “क्यना दीगु” (अङ्क २ पृष्ठ ३६, ३७) थुकथं च्वयादीगु दु। आपायाना प्रत्येक शब्द पृथक् पृथक् चेमुपाखे हे वेकःयागु विशेष रुचि खनेदु। गथे ‘कै मखु’, ‘जुया च्वन’, ‘याना च्वंस्ह’, ‘याना दिल’ (अङ्क १, पृष्ठ १३, १४, ‘नेपाल’) थथे हे श्री चित्तधर “हृदय” जुयागु प्रवृत्ति नं अलग अलग चेगु पाखे हे खनेदु। गथे—“नेपाल संगीत” निबन्धे “जुया च्वन”, “माला च्वन” “हाला च्वन”, “याना हल”, “काय् फु” इत्यादि (‘नेपाल’ अङ्क ४, पृष्ठ ४२, ४३, ४४, ४५)।

पद्योग वियोगया विषये नेपाल भाषाया स्वह्य प्रमुख लेखकयागु प्रवृत्ति च्वे बन। थथे हे “धर्मोदय” “थौकन्हे” व “पासा” या सम्पादकतयागु नं थुगु विषये प्रवृत्ति गथे च्वों स्वे बह जू। छाय् धासा थुजागु विषये बास्ता मदुह्य सम्पादक सु’ दइ मखु, विशेष याना थौ-

कन्हेयागु नेपाल भाषाया सम्पादकयाके नी थुजागु विषये छगू व्यवस्थित व युक्ति संगत राय द्याच्चने हे मा: अथवा मेल सुयोग्यह्य छह्यसिगु नियम थम्हं ज्व-नेमाः। तर थुजागु व्याकरण सम्बन्धी लेखयात आपालं पाठकवर्ग नीरस नं खने यःगुलि स्वह्य सम्पादकयागु विषये मेगु निबन्धे जक च्वे त्यना। कारण—चिच्चि हाःकगु लेख प्रायः सकसिनं व्वं।

थुगु विषये जिं स्वे ला थाय् विशेष स्वया “माला-च्वन” व “माला च्वन” नित्तां शुद्ध जुइ फु। ‘जित थौं परीक्षा व्यूवनेत घडी छगः माला च्वन’ “वं थौं जौंच व्यूवनेत घडी छगः माला च्वन अथवा माला जुल’। गुगु वाक्ये निगू शब्दं नं अलग अलग अर्थ विया च्वनी, अन अलग अलग व निगू शब्दं नापं च्वन कि तिनि छगू अर्थ पिहाँ वइगु जुल धासा नापं तयुगु हे उचित खनेदु। थुगु दृष्टिकोणं स्वेबले “धाय् फैमखु” चेगु हे शुद्ध जू ओ। “फै मखु” या अर्थ मेगु हे जुइ-गुलि “फैमखु” च्वेमागु खः। मेमेगु विषये नं थथे हे जुइमाः।

थव भाषाय् छगः निगः आखलं गागु शब्द नं यक्क दु। थुजागु शब्द फुक अलग अलग हे चेगु याय् गुलि छापाया आखः बने साप हे अःपुइ। छपाइ नं बाँला खने दइ।

लोममंक च्वना दिसं

नुगः

धर्मया सवा, भाषाया सवा तथा साहित्यया सवा सीके मास्ते वोसा नुगलं नसें नुगः लोममंक च्वना दिसं।

थव भीगु नेपाल भाषं थौं तक्या भीतरे पिहाँ वोगु सफू मध्ये ग्यसु दुगु सफू धका सकसिनं नुगः मस्यास्ये धया च्वंगु दु। सफू दैगु थाय्—

धर्मोदय विहार
कालिम्पोंग।

श्रीधः विहार

कान्तिपुर, नेपाल।

“धर्मोदय” कार्यालय

४, रामजीदास जेटिया लेन, कलकत्ता—७

'हृदय परिवर्तन'

—श्री स्वयम्भूलाल 'श्रेष्ठ'

श्री स्वयम्भूलाल 'श्रेष्ठ' पासाया अधक्षय व क्रम्ह नां दंम्ह लेखक खः। क्रिंगु विषये न लहा मतगु मदु। 'कहानी' 'कविता' 'निबन्ध' पत्र पत्रिकाय् क्रापै जुया च्वंगु दु। थव क्रिंगु प्रथम नाटक ज्वीमा। आः एकांकी व गद्य-कृन्द नं प्याहाँ वै तिनि धैगु आशा दु। क्रिंगु भाषा व साहित्य प्रेमया उदाहरण सकसिया न्होने दु।—सं०

हृदय—१

स्थान—श्रावस्ती, अनाथ पिण्डिकायगु जेतवन विहार।

समय—सुधे।

(विहारयागु शान्त मनोहर वातावरण, सिमाच्चे च्वना नाना प्रकारया भंगः पंक्षी हाला च्वन, स्वे हे याउंसे च्वंक। नैषथ्ये सलब्बाकूगु व मनूतयगु हला तायदै)

बुद्ध—थव छुकीयागु शब्द हैं! थौं छु जुल थन ? सुनानं थ देशे हमला जकं यात ला !

(क्रम्ह भिक्षु दना बना स्वया वै)

भिक्षु—मखु भन्ते ! थव हे देशया जुजुया फौज का !

बुद्ध—छायले हाँ, थपायसकं हला मचे यागु ? थथे ला गुबलेसं जूगु मदुनि म्वाक म्वाकं।

भिक्षु—खः शास्ता ! थन देशे क्रम्ह ढाँकुं साब हे दुःख विया च्वन हैं। याक बाक ला छु, फौज फौज मुना मनू व लँ बंसा नं वैगु शिकार ज्वोगु हैं। तर आश्र्वय, वं तिसावसः धन छुं हे काइगु मखु।
.....

बुद्ध—अले छुकाइगु ले ? (आश्र्वय जुया) धनयागु लोभं हे मनुखं पाप याइगु खः। धन-धिन मकासेलि...
... (गंभीर ज्वी)।

भिक्षु—खः भन्ते, धन का हे मका हैं। वं मनूत जक स्याइगु हैं। धन जा फुक सीमेसिया म्हय् हे दया च्वनीगु हैं। साब आश्र्वय !

(बुद्धं क्रक मिखा तिसी, थःगु अन्तर ध्यानं स्वै, अले चायकी)

बुद्ध—भिक्षुपि ! आश्र्वय ला अवश्य हे खः। तर थुकी यागु नं छुं हेतु दु। छुं कारण मदेकं वं अथे जीव-हत्या याई मखु। जिं हेतु श्वीका वैत सुपथे हयगु जुल।

(बुद्ध दनी)

हृदय—२

स्थान—छगू धनघोर जंगल।

समय—न्हिने बान्हि फःपुले धुनेव।

(साजवातय् सा जया च्वनी। ज्यापुतय् बुईं ज्या याना च्वनी। बुद्ध जंगल पाखे स्वया याकचा हे वना च्वनी। इपि आश्र्वय जुया थः थःगु ज्याःतोता अन वै)

साजवा—थ्रमण ! थुगु लँ विज्याय् मते। जंगले दुने अंगुलीमाल धैम्ह क्रम्ह साब हे निर्दीयी ढाँकु च्वं च्वंगु दु। वैगु भयं थव लँपु लिना वनीपि हे मंत।

ज्यापुः—खः थ्रमण ! अंगुलीमाल साधारणम्ह ढाँकु मखु। ततःधैपि बीर धाइपि हे वया न्ह्यने वने मछा। प्रसेनजीत जुजु हे हैरान ज्वी धुंकल।

साजवा—छःपि जा निरस्त्र, सीधाम्ह, विज्याय् मते उगु लँ व हत्यारा पापीं थ्रमण ब्राम्हण नं धाइ मखु।
(शान्त पूर्वक सकसिगुं खँ न्यनी अले धाई)

बुद्ध—छिपि साप हे ग्यापफर खनिसा। ग्यायगु छाय ?

म्या धैगु वस्तु गन दु ? थव ला खाली मनयागु
कमजोरी खः। मनू खना मनू ग्यायगु ! थुलि पो
आश्चर्य मेगु संसारे छु दै ?

(बुद्ध जंगले दुहाँ वनी । छको त्वलहँ स्वै च्वनी
तापाक डाँकु खने दै । डाँकुं बुद्धयात खनी । अले
थःथम्हं भुनु भुनुं हाली । वैगु मन भारा भारां
मिनी व छतपते ज्वी)

डाँकु—जि खः अंगुलीमाल | गुरु दक्षिणायालागी जीव
हत्या थें जागु ज्या याइम्ह | सारा श्रावस्ती जिगु
डाँक जमे जुया च्वंगु दु | तर थौं नुगः भारा भारां
मिना च्वन छम्ह अदना भिक्षु खना | थव फुक जिगु
मनया कमजोरी खः |

(भचा गंभीर जुई हानं भुनु भुनुं हाली । प्रसेन
जितथें जाम्ह जुजुला जितः दबे याय् मफुधासें
लि थव छु धका)

(बुद्ध न्याःने वनावं च्वनी)

अंगुलीमाल—(मने-मने) गजब ला गजबगु हे खँ खः।
थव लँ भिम्ह नीम्ह मनू थवमुना हे वे मछा थाय्, थव
भिक्षु जितः हेस्याय् थें याना, जिगु भचा हे परबाह
मतसे न्याःने वया च्वन। थवैत जक छाय्
बाकी तयगु ?

(अंगुलीमाल थःगु ढाल तलवार, तीर, धनुष ज्वना
बुद्धयात स्याय् धका न्याःने वनी । तर न्याक
हे ब्वाँ वंसां बुद्धयात धोडुके फै मखु । कायल जुया
दिना, ललकारे याना धाई)

अंगुलीमाल—आमकन हे दिना च्वँ छ ! खबरदार उखें
थुखें वन कि ! छथें जापिं भिक्षु सन्यासीतयूत
बाँलाक हे म्हंस्यू जिं। संसारे च्वंपि सीधा साधापिं
जनतायात ठगे यायथें धका समझे ज्वी मते ।
(वा कुटुकुटुं न्याया) कोल त्यःम्ह का छ काल। उर्कि
थन वःगु ।

बुद्ध—अंगुलीमाल ! (शान्त धाई) जि ला दिना हे

च्वनागु दु। छ नाप लाय् धका वया । वा, छ हे
न्ह्याँ वा ।

अंगुलीमाल—दोंगी ! म्हासु लँ फिना जनतायात ठगे
याइम्ह ! पापी ! भिक्षु जुया असत्य खँ ल्हाइम्ह ।

याना लिज्याँ लिज्याँ वना नं लेँ दिना च्वना धाइम्ह।

बुद्ध—मखु, अंगुली माल ! जि दिना हे च्वनागु दु ।

अंगुलीमाल—भूठ, गथे जिं ज्वनां ज्वने मफेक बिस्युं
वना च्वनानं दिना हे च्वना धयाला ?

बुद्ध—अंगुलीमाल ! छं जिगु खँया अर्थ मथू ।

अंगुलीमाल—जित छंगु अर्थ नं मयू । पर्चि जक
माला च्वंगु दु। आसे बिस्युं वने मते ।

बुद्ध—मखु, जि बिस्युं मवना ।

अंगुलीमाल—अम्हः…?

बुद्ध—अम्ह छु। जि दिना च्वनागु द हे दु। छ भ्रमे
च्वने मत्ये ।

अंगुलीमाल—गथे दिना हे च्वना धयागु ले । अम्ह
भूठयात सत्य सिद्ध यायगु स्वै च्वन ।

बुद्ध—हे अंगुलीमाल ! हिंसा आदि क्रोध तोःता प्राणी
मात्रयागु भलाई याना च्वनाम्ह जूगुलि जि दिना
हे च्वंसां हिंसा लोभ असत्य जायाच्वंगु छंगु मिखां
न्याना च्वंगु खन । छंगु मिखां धोखा नल ।

(बुद्धयागु च्वनं वैगुमिखायागु पर्दा हटे ज्वी ।
बिन्ती याना धाई ।)

अंगुलीमाल—श्रमण ! छपिनिगु उपदेशं जिगु मिखा
चाल । ताकालं निसें जिं पाप याना वयाच्वना,
आः छपिनिगु शरणे वया ।

दृश्य ३

स्थानः—अनाथ पिण्डकयागु जेतवन विहार ।

समय—संध्याकार्ति ।

(निहिच्छ उखे थुखे जुया भंगः पंक्षी चिर्चिर शब्द
पिकया थःशःगु स्वले त्याहाँ वयाच्वन । भास्कर

न अस्ताचल पर्वतया त्यूने आराम कावना च्वनं।
भिक्षुपि सहित बुद्धजु च्वना च्वं थाय् प्रसेनजित-
यागु प्रवेश)

बुद्ध—(आश्चर्य जुया) थन्यागु कुसमयले छि सेना
सहित गन भाय् त्यनागु । छु जुल ? छु मगधया
जुजु विम्बीसार वैशालीया लिच्छवी वा मेपि शत्रु-
तेसं हमला यात ला ?

प्रसेनजित—(नमस्कार याना) मखु भन्ते ! जिगु उपरे
सुं शत्रुं हमलोयागु मदु । छम्ह डाँकु जि प्रजापित
साब हे दुःख वियाच्वन । सलंसः मनूतयूगु प्राण
काय् धुंकल । जिं नं खकः मछि ज्वनेगु प्रयत्न
याना तर मफु ! वैत हे ज्वने धका थौं पूरा इन्त-
जाम साथ वया च्वनागु खः ।

बुद्ध—प्रजायात दुख विया, स्याना, ज्यानमारा जुया
च्वंम्ह व सु ? वैगु नां छु ?

प्रसेनजित—भन्ते ! व कुरुयात डाँकु अंगुलीमाल
खः असली नालां वैगु मेगु हे थें । तर मनू स्याना
इमिगु सिकापचि ध्यना माहना को खाया तैगु ।
उकिं वैत सकसिनं अंगुलीमाल धाइगु ।

बुद्ध—(भचा निला) अहो ऐसा छि अंगुलीमाल
यात ज्वने धका भाम्ह खनी । ज्वना छु यायगु
वैत ?

प्रसेनजित—सलंसः मनू स्याम्हसित मेगु छु दण्ड बी
मृत्यू दण्ड सिबाय !

बुद्ध—(भचा विचायाना) छुं जुया वं थःगु उगु ज्या
तोऽते धुंकूसां छु व ध्वदूसा स्याना बीगुला ?
(भिक्षु गणपि निम्ह सिगु वार्तालाप न्यन च्वनी)

प्रसेनजित—असम्भव ! असम्भव !! सुधरे ज्वीगुला आशा
हे मदु । दुष्टयागु विश्वास गुबले याय् ज्यू धका ।
हानं मेगु छगू खँ जन्म भर हिंसा आदि पापयाना
बुद्ध ज्वीका सने मफ्यूका, काल खना ग्याना,

पाप खना ग्याना, धर्मयागु ढोंग रचे यात धासा
छु वैत धर्मात्मा धायगुला ?

बुद्ध—आमथे मखु जुजु—वं शुद्धचित्तं थःगु न्हापायागु
भूलया प्रायश्चित याना, पंचशील पालन याना
धर्मे प्रवजित जूसा वैत छुयायगु ?
(जुजु भचा अकमक कनी अले धाई)

प्रसेनजित—वैत जिं सत्कार याय्, पूजा याय् । तर अथे
ज्वीगु जिं मताया ।

(भिक्षुपिनिगु पुचले जुजुयागु मिखा बनी)

बुद्ध—(पतिचां सुया) हुं खंला छं माला च्वनाम्ह
अंगुलीमाल !

(जुजुपत्या ज्वी मखु थःगु थासं दना भिक्षु
याथाय् बनी)

जुजु—छलपोल हे खः ला अंगुलीमाल धैम्ह ! (आश्चर्य)

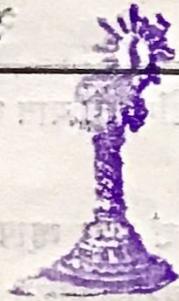
भिक्षु—खः राजन जि हे खः अंगुलीमाल न्हापायाम्ह
तर थनीनिसें बौद्ध भिक्षु ज्वी धुन !

(खँ ल्हाना जुजु आश्चर्यंजुया बुद्ध याथाय्
ल्याहाँ बनी)

बुद्ध—खः कि मखु व अंगुली माल ?

प्रसेनजित—खः शास्ता आश्चर्य ! छलपोलयागु शक्ति-
यात आःजिं स्वीकार याना । गुम्हसित जिं शस्त्र
अस्त्रं हे दमन याय् मफुत वैत छलपोलं बिना शस्त्र
अस्त्रं हे दमन याना बिज्यात ।

बुद्ध—राजन् ! जिं, थुलि अपो छु धाय् ! प्रतक्ष्य हे खना
च्वंगु दु । गुबले तक हृदय परिवर्तन ज्वीमखु अबले
तक छुं ज्वी मखु । थव संसारे शान्ति ज्वी मखु ।
मर्मिगु लें बना च्वंम्हसित अस्त्र शस्त्रयागु प्रयोगं
छुं भचा क्षण थःगु वरो तयै तर सदांया लागी
फै मखु । संसारे सदा शान्तिया इच्छुक सा मनू-
तयूगु हृदय परिवर्तन यायगु स्व । हृदय परिवर्तन
जुल धायव हे तिनि धाथेयागु शान्ति प्राप्त ज्वी ।

“मिसा”

— श्री अशोक ‘उमंग’

श्री अशोक ‘उमंग’ सफल कहानीकारत मध्ये छम्ह खः । शब्द रचनाय् द्वि श्री प्रेमबहादुर कंसाकारया किजा भाजु धासां ज्यू । द्विगु थौं कन्हे प्याहाँ वैगु कहानी चिची हाक व महत्व पूर्ण जू । कहानी अतिरिक्त राजनीतिक लेखे नं द्विगु कलम न्ह्याः । द्विगु थव ‘मिसा’ कहानी चीहाकयें महत्व पूर्ण नं जू । वाक्य चिची हाक, भाषा चाकुसे चं । कहानीकारया उद्देश्य कहानी स्पष्ट रूपं खने दु ।—सं०

सुथे दंम्ह व मिसाया मने तसकं हे हर्ष व आनन्द थाय् कया च्वन । “चन्द्रमा फुकं नुना” धका म्हगसे म्हंगु नं मखे धैगु दुला ? वहे मत्ति तल । मिखा छको तिसित आहा ! मुलि मनयात हर्षीतयात !! तिं-तिं न्हुया न्यासी चाचां मूले ती जक मचा च्वं वल पर्चिचा म्हुतुई तथा मचां नं मुसु-मुसु काकां थस्वया हूल आहा गुलि……तरः, छथुं हे मचा खवया हूल थेक स्वत……भसंक वन । छचाखयेरं स्वत तर सुं मदु । शून्य मनं आकाशे स्वल । उखें थ्रुखें सुपांय-चात म्हिता वना वया च्वन । वया नुग कार्द्दीयां मिन । वं हे मचाय् क म्हुतुं प्याहाँ वल—धिकार थव जीवन !! छ्येया न्होने निम्ह प्राणी सना च्वंगु वं स्वया

च्वम । छु ज्याय् वयागु लोमंकल स्वया च्वन मिखा हे लिमकास्ये । माँ व मचा निम्ह म्हिता च्वन । मचा गबले ईति-ईती न्हिलीगु गबले बुसु-घुसु लवया मांम्ह सिथाय् वनीगु मांम्ह काचाकू मचायात घय् ज्वीगु । चुप्पा नैगु । निम्ह मुसु मुसुका । पलख जाय् का मचा रूवया हूल । माम्ह स्वत । मचा सुंकः म्हुतु चुकु चुकु संका च्वन ।” व थाराक न्हुल न्हापायागु खं त्योने च्वंवल वं स्वय् मफुत । हृदयया कुना कापिचां नियं सहयाय् मफुत । भसका छको तल मिखाया लं लः तुलु-तुलु प्याहाँ वेकल । फनकू फडील काहाँ वन बजी-पिचा, दुरु थल परसि तःकयेना वागु वं चागु मखु-छुयाय् वेदनां याना बिचरा बाल विधवा मिसां ।

“फुसुलु धाँक”

— श्री सुरेन्द्रसिंह

फुक वैगु वसः तिकि भयाः थें हो,
तुपुली जक भि गन आंसैं पिजो,
जुल लवापु वया दुरुवा कटटं,
व भल्या छम्ह सो चिकुया फल्यसं !

मदु नय्गु वया दुगु म्हे मखु छुं,
चिकुलाँ वल वा गन ज्या दइ हूँ,

नय म्हाल मखा थौं काःगु वया,
भीसं थुगु स्वेत मछाः मजुया !

सितिकं थुगु कोट व पेण्ट फिर्द,
सितिकं जक भीत मनू पदवी,
दुख कष्ट थथे माँ देश दुने,
भीसं छुकिया थन धाँक क्यने !

बर्मा सरकारया धर्म चेतना

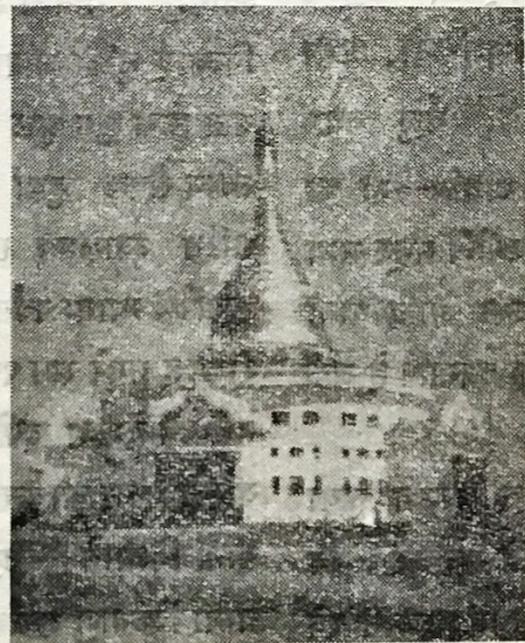
बर्मा देशे ज्वीगु खुगूगु महाधर्म संगायना

भिक्षु अनिरुद्ध

मदन्त अनिरुद्ध धर्मोदयया पुलांम्ह लेखक हे जक मखु धर्मोदयया उन्नती इच्छुक नं खः। वसपोलं 'धर्मोदय'या सम्पादक ज्या नं याना बिज्याय् धुंकल। थ्व संगायनाया इतिहास व लिपा ज्वीगु खुगूगु संगायना खँ नं लुम्बिनी जीणोद्धारया ज्याय् बर्मा बिज्यावले मिखाँ स्वया, सफूति ब्वना कलकत्ता त्याहाँ बिज्याना च्वं ब्ले जहाखे च्वंच्वं 'धर्मोदय' लुमंका च्वया बिज्यागु लेख खः।—सं०

बौद्ध साहित्ये भारत, लंका, बर्मा आदि देशे न्यागूगु धर्म संगायना तक न्हापा जुया वंगु दु धैगु च्वया तःगु दु। संगायनया अर्थ महा धर्म सम्मेलन, धर्म चिर-स्थाईयालागी संग्रह व धर्म जुया चंगु कलंक परिशुद्धि करण खः। बु० सं० २४६८

साल बैशाख पुन्ही (ई० १६५४ मई महीनाया) पुन्ही खुनुं निसें निदंया भितरे लोक शान्तियान्वित अपार व प्रबल उद्योग याना चंम्ह बर्मा सरकारं खुगूगु बौद्ध-धर्म महा सम्मेलन अथवा महा संगायना याय॒त आपालं उद्योग याना चंगु दु। थुगु मंगलमय समाचार न्यना बौद्ध जगते सुयाजक मने स्वाँ महै ? बौद्धजनपि हे जक मखु अन्य हिन्दु जैन, कृष्णान,

बर्माया रंगून राजधानी उ नू जु' द्यका दीगु 'लोक शान्ति महा चैत्य'। (थ्या लिक्कहे खुगूगु संगायना याय॒त गुका निर्माण याना च्वन)

मुसलमान आदि मत मतान्तरया जनतापिनिगु मने नं थ्व ज्याया प्रभाव पडे ज्वी व हर्ष ज्वी। थ्व खुगूगु संगायना याना लोक शान्ति अभिलाषी उदार नुगःम्ह बर्मा सरकारं जगते बौद्धत्वयागु छगू तः धंगु महिमा क्यनी। तथागतया परिनिवार्ण लिपा लगभग

२५०० दँया दुने न्याको महा धर्म सम्मेलन बाहिक खुगूगु जुया वने धुंकूगु उल्लेख बौद्ध इतिहासे गनं खने मदु। भगवान बुद्धया शासन ५००० दँ संसारे व्याप जुया च्वनो तिनि। तर न्यावले छगू हे प्रकारं प्रचार जुया च्वनी धैगु नं अस-भवगु खँ खः। छायू धासा लाभो, अलाभो, निन्दा, पसंसादि च्यागू 'अष्टलोक' धर्म कुम्हाया घःचा ह्यूँ हितू हिला च्वनी ब्ले ल्योके गबले बुद्ध शासन मलीन जुया गबले थिना वैगु ला स्वभाव धर्म हे जुल। तथापि बुद्ध शासनया आयू बच्छि अर्थात् नी न्यासः दँ सम्पूर्ण जुया वै ब्ले छको सारा संसारे सकभिन्न अपार करुणाया सागर जुया बिज्याम्ह बुद्ध

भगवानया धर्म, सदाचार, न्याय, सुशीलता, सुभरता सुविनीतता रूपी रश्म खया वै तिनि धैगु थ्व बौद्ध शास्त्रे गनं गुप जुया चंगु मदु। बुद्ध शासनया आयू बच्छि विते जुया वनेयां न्यो संसारे छको उथल-पुथल ज्वीक तःधंगु अशान्ति नं फैले ज्वी तिनिगु सम्भव खने

दु। थुगु महान् विनाशकारी भयं मुक्तजूपि पुण्यवान् जनतापिसं हे जक उगु शान्तिमय बौद्ध-धर्म रूपी सिच्चस्य च्वंगु चन्द्र रशमी खया च्वंगु लोकया दर्शन याय् खनी। उकिं लोक जनतापिसं पञ्च, अष्ट, दश-शीलरूपी कवचं पुने हथाय् हे जुया च्वने धुंकल। आः तले लानि। आः नं शीलादियात छुं छुं वास्ता मतस्य लोभ, द्वेष, मोह रूपी भ्यातनाले दुना च्वने मगाःनिपि मनूत्यसं अवश्य न्होने संतु श्यंक वय् धुंकूगु शान्तिमय बौद्ध लोकया दर्शन याय् थाकुई। थव छगू जिगु नेपाल वासी जनतापित तःधंगु समझाउनि खः। थुगु अत्यन्त तःधंगु रहस्य धात्यें हे प्रज्ञावानं सारयात सार खः धका श्वीका कया क्वान्तुक ज्वना काय् सःपि व्यक्तिपिसं हे जक खंका श्वीका काय् फै। मखुसा “अप्यका ते मनुस्सेमु-येजना पारगामिनो, अथा ‘यं इतरा पजा-तीरमे वा ‘नु धावती’” धैगु तथागतया अमृत वचनानुसार जू वनी। अर्थात—नां चादया (तःधंगु) खुसिया पारी श्यंक घनीपि मनूत साव कम। मेपि जनतापि नांचा मालेगु ज्या आदि याना खुसि सिथे व्वाँ व्वाँ जुया समय फुका च्वनीपि हे जक आपा।”

बौद्ध-धर्म लँ द्वना च्वंपित लँक्यनीगु, अन्धा जुया च्वंपित मिखा बौगु धर्म खः। बर्मा सरकारं थव खुगूगु धर्म संगीतियाना बौद्ध-धर्म हानं छक विश्वे प्रचार याना उपकार याई। थुगु महा धर्म संगीतिया लागी १५००००००) दां खर्च याय् गु थःगु मन्त्री मण्डले बजेट् पास याना तय् धुंकल। थौं तक बौद्ध-धर्म चिरस्थाई तथा परि शुद्धियाय् या कारणे थुलि मछिं धन परित्याग यापि सुं सरकार लोकया न्होने अगिसरे जुया मक्यं नि ख्वावः। यद्यपि बर्मा सरकार दुनियाया हि त्वना च्वंम्ह स्वेतकाय् दैत्यया लहातं मुक्त जुया स्वतन्त्र जूगू ता मदुनि। तथापि बुद्ध शासन चिरस्थाई तथा लोक कल्याणया लागी छकोलंथु लि मछि थन

व्यय याय् त्यंगु खना मेमेपि सरकारपिसं अवश्य म्येवान्याना च्वन ज्वी।

अतीत संगायनायागु इतिहास—

थवः खुगूगु संगायना (=महाधर्म सम्मेलन) केवल बर्मा देश छगूया जक मखु सारा बौद्ध जगतया इतिहासे अंकित याय् योग्यगु महानगु कार्य अवश्य जुया वनी तिनि। तथागतया परिनिवार्ण लिपा २५०० दैं या भितरे तथागत सम्यक सम्बुद्धयागु धर्म देशना मूल परिशुद्ध रूपं चिरस्थाई यानातय् या कारणे हानं बुद्ध भाषित मूल मूलगु चय्यथदो धर्म स्कन्ध ठीक जू मजू परीक्षा याना स्वेयालागी न्हापा न्हापा न्याकोतक महाधर्म सम्मेलन जुया वने धुंकल। जुया वने धुंकूगु न्यागूगु संगायना मध्ये तथागत परिनिवार्ण जुया बिज्याय् धुंका आपा मदुवं हे जुजु अजातशत्रुया सहायता द्वारा शुरु जुल। तथागत सम्यक सम्बुद्धया उपस्थान सेवक जुया बिज्याकम्ह आनन्द महास्थविर सहित न्यासःम्ह छल-भिज्ञा प्रतिसम्भिदा प्राप्त अरहन्तपिसं न्यागः पर्वतया दथ्वी प्रतिस्थित जुया च्वंगु राजगृह नगरे सप्त पर्णी गुफाय् सकलें मुना बुद्ध प्रवचन तथागत देशना दको मुनेगु झोलाक तय् गु व पाठ याय् गु याना अत्यन्त परिशुद्ध ज्वीक मिलेयाना संगायना याना बिज्यात। उगु अवस्थाय् विशेषरूपं बाँलाक याना बिज्यागु रुल छगू छु धाःसा? महा श्रावकपिसं सारा त्रिपिटकयात अलग अलग टुकड़ा टुकड़ा याना कण्ठस्तयाना न्वेवेका तय् गु भार थःथः पिसं अलग अलग कया बिज्यात। वसपोल अरहन्त भिक्षुपित भाणक (पाठ याना बिज्याईपि) अरहन्त संघपि धका नां छुना तःगु जुया च्वन।

विनय पिटक अरहन्त उपालि भिक्षु व वसपोलया शिष्यगणपिसं कण्ठस्तयाना न्वेवेका तय् गु भार क्वया बिज्यात। उकिं वसपोलपित “विनय भाणक” धका धाल। दीघ निकाय महास्थविर आनन्द व वसपोलया

शिष्यपिंसं भार कया बिज्यागुलि “दीघ भाणक” धाल। ‘मज्जिम निकाय’ या भार कबुया कया बिज्यागुलि सारिपुत्रभन्तेया शिष्यपिंत “मज्जिम भाणक” धाल। महाकाश्यप महास्थविर व वसपोलया शिष्यपिन्त संयुक्त निकायया भार कया बिज्यागुलि ‘संयुक्त भाणक’ धाल तथा अंगुत्तर निकायया भार कया बिज्यापि अनुरुद्ध महास्थविर व वसपोलया शिष्यपिंत ‘अङ्गुत्तर भाणक’ धाल। वसपोल भाणक अरहन्त महास्थविरपि श्रेणी (परम्परा) दुटे मज्जीक गुरुं शिष्यपिंत कण्ठस्त ज्वीक पाठ याका छगू पद हे नं मढँक सारा त्रिपिटक-यात रक्षा याना बिज्याना च्चच्चं लंका द्वीपे दकले न्हापा लाक त्रिपिटकयात ताल पत्रे आरूढ याना बिमज्या तले अर्थात् अंकीत मया तले लगभग प्यस दैं तक्यागु दीर्घ समय उगु रूपं हे कण्ठ वेका धर्म सुरक्षित याना तल। तथागतया सामुककंसिक (=थः मं हे देशना याना बिज्यागु) चयूप्यदो धर्म स्कन्ध व अट्कथा समेतं थौं तक नं नष्ट व लोप मज्जीक रक्षा याना बिज्यापि वसपोल “शासन भाणक” भन्ते पिनिगु गुण उपकार अपार व अनन्त खः।

निगूगु संगायना बुद्ध संबत् (१००) दैं दया वःगु बखते बैशाली नगरे कालाशोक महाराजया प्रत्यय सहायता द्वारा सफल याना बिज्यात। स्वंगूगु संगायना बुद्ध वर्ष २३५ साल विते ज्वी धुंका पाटलीपुत्र नगरे श्रीधर्माशोक महाराजया प्रत्यय सहायता द्वारा कार्य आरम्भ शुल। न्हापा चण्डाशोक नां जुया च्वंन्ह धर्माशोक जुं बुद्ध शासने भक्ति व श्रद्धा तसें निसें भारते बौद्ध-धर्म छक तीव्रगति उन्नति जुल। देश विदेशे प्रचार कार्य वे तोरं फैले जुया वन।

प्यंगूगु संगायना बुद्ध सं० ४५० स श्री लंका द्वोपे जुल। लिपा समय आपा दया वः लिसे श्रद्धा व उद्योग अल्प जुया वःगुलि सारा त्रिपिटक कण्ठस्त वेकातय् थाकु शुगु विचारं सारा त्रिपिटक ताल पत्रे (तायूगः सिमा-

यागु हःले) नतूचां किया सफूया रूप विया संगायना यात। न्यागूगु संगायना बुद्ध सम्बत् २४०४ स शुरु जुल। निदं स्वदं तकया भितरे बर्मा देशे मण्डले धैगु न्हापाया राजधानी अबलेया प्रतापि एवं श्रद्धालु ‘मेण्डु मेन्त्याची’ धैम्ह जुजुया सहायता द्वारा यात। कलाछि फि म्ह धुच्छिति जाः, निकुति व्यागु जम्मा न्हेसः व नी गुंग (७२६) दुरु लच्छं तय् पचिगो पायूगो ज्वीक आखः कीका संगायना यात।

खुगूगु संगायना

आः थव बर्मा सरकारं यायूत तयार जुया च्वंगु खुगूगु संगायना धर्म महा सम्मेलनस सिंहल, स्याम, काम्बोदिया, लो आदि देशे बिज्याकपि त्रिपिटक छेक-त्रिपिटक विशारद भन्तेपि सकलें निमन्त्रणा याना आदिनिसें अन्त तक निदंया भितरे संगायना याइगु कारण छगू न्हापा न्हापा जुया वंगु संगायानाया सिनं थौंया संसारया लागी विशेषता दै। सारा बुद्ध वाङ्मय पालि त्रिपिटकयात हानं बाँलाक परीक्षा याना शुद्ध यायूगु भार बीयालागी परिशुद्ध याना बुद्ध शासन निष्कलंक याई। थूगु प्रकारं पालि त्रिपिटक बाँलाक परिशुद्ध ज्वीव उकिया बर्मा भाषं अनुवाद याना प्रकाश यायूगु, धन ल्यंदया वन धासा हिन्दी आदि मेमेगु भाषं नं अनुवाद याका प्रकाशित याईगु ज्या जुया च्वंगु दु। थव फुक ज्या यायूत कम्ति नं निदं ति यागु समय मद्यूकं मगाःगुलि बु० सं० २४६८ साल यागु बैशाख पुन्ही (ई० १६५४ मई) निसें कार्यारम्भ यायू फैगु रूपं बर्मा सरकारं प्रबन्ध व निश्चय याना च्वंगु दु। थूगु खुगूगु संगायना प्रारम्भ याना निदं सम्पूर्ण ज्वीव भगवान बुद्धया न्यादो दै त्वीगु शासन बच्छि अर्थात् २५०० दंस थ्यनी। न्हापा न्हापा

च्या तःगु बौद्ध प्रन्थया अनुसारं भगवान् बुद्ध्या
शासन बन्धि थ्यनी बले छको संसारे न्हापाथें तुं
बुद्ध-धर्म जगमगे ज्वी तिनि धैगु खँ दृष्टान्त सत्य खने
दया वया च्वनं ।

बर्मा देशे खुगूगु संगायना ज्वी बले मेमेगु देश-
वासी सकल जनतापिंसं बर्मा देशे च्वंगु 'स्वे दगो' आदि
अनेक बौद्ध पवित्र सिद्धस्थान दर्शन व वन्दनायायगु सु
अवसरया लागी बर्मा सरकारं अनुमति व प्रबन्ध पूर्ण
रूपं याई धैगु पुरा आशा व विश्वास दु । भी नेपायापि
दो-बदो दांया पर्वा भदुपि बर्मा देशे च्वंगु बौद्ध तीर्थ-

स्थान दर्शन यायगु अभिलाषा दुपि सज्जनपिंसं थुगु
खुगूगु संगायना ज्वीगु सुवर्ण अवसर सित्ति विते याना
छ्या दी मज्यू । थज्यागु सु अवसर हानं लिपा चूला
बई मखु । गुगु बर्मा देशे आः ज्वीगु खुगूगु संगायना
थुगु शताब्दीया अद्वितीय महा धर्म सम्मेलन ज्वी-
गु खः । उक्ति थुगु महा सम्मेलने वना बर्मा देशया
ध्रमण याना बहुश्रुत संचय यायगु इच्छा दुपि नेपाल
वासी जनतापित हितोपकार यायगु कारुणिकगु विचारं
थुगु सूचना विया हयागु जुल ।

"चिरं तिद्वतु सद्भम्मो"

गुँ-मि नं ज्वी हे मा:

भी साहित्यिकतय् नां काकां निबन्धकार व समालोचक खँ न्व्यथेष हे द्विगु व श्रो रत्नधज जोशीजुयागु नां न्हापा
लाक काई । द्विगु त्वा गुलि मातृ-भाषाय् न्ह्याः उलिहे नेपाली भाषाय् नं न्ह्याः । थव वेकयागु कवितां गुलि
व्यक्तित्वया जागृति याना व्यू निक बाँलाक ब्वनादिसँ, अले नां कयादिसँ—'माधवलाल कर्मचार्य !'—सं०

वा-फय् ज्वीगु शक्ति मरूसा,
लः-बाः ज्वीगु तागत मरूसा,
गुँ-मि हे ज्वीगु नं छंके आँट मरूसा,
मनू,
छन्त थन ख्वेगु हे नं हक मरू ।

जूसा

मेरि मनूतयगु भाग्यलिसे थःगु नं स्वागु समझे जुयाः
खालि दया, माया व मानवताय् हे जक विश्वास यायगु
मनू,
छन्त थन न्हिलेगु नं अधिकार मरू ।

बरू छं हरेस नयगु हे भिं,
मन कोतुकेगु हे भिं,
छ्योँ क छु छुं बरू वेै हे दुसुना वनेगु भिं;
मनू,
थथे नं मजू, अथे नं मजू धका:
आशाया जः खनाः हे जक च्वनेगु मलो,
थथे हे ज्वीतिनी, अथे हे ज्वीतिनी धका:

थुगु घडीयागु जिन्दगी लोमंकाः
खालि निराश जुयाः, उपेक्षा जक यानाः,
सँ भुईका तुं वनेगु मलो,
मनू,
मलो !!

छं वा-फय् ज्वीगु कोशिश याय् हे मा:,
लः-बाः ज्वीगु यत्र याय् हे मा:,
गुँ-मि ज्वीगु स्वे हे मा:,
दया, माया व मानवताय् नं स्वार्थ खने हे मा:,
अले हे जकं मनू,
थव संसार मनूमय ज्वी,
सुखमय ज्वी,
च्वने लोः ज्वी ।

नत्र ला, मनू,
छंत थन ख्वेगु नं हक मरू,
न्हिलेगु नं हक मरू ।

ध्वाकां पिने

श्री ठाकुरलाल मानन्धर

श्री ठाकुरलाल मानन्धर 'धर्मोदय' या पुलापि लेखक मध्ये क्रम्ह खः। 'धर्मोदय' या प्रथम अंके हे 'क्रिगु' आदर्श-प्रेम व मैत्री भावना' धैगु लेख प्याहाँ वल। क्रि क्रम्ह विशेष निबन्धकार खः। निदं ति हे दत क्रिगु लेख 'धर्मोदये' पिकाय् मखंगु थौं थव 'ध्वाकां पिने' पाठकपिन्त न्होने तयेदुगुलिं जिपि साब ल्यूता। आशा दु, हानं मेमेगु लेखत नं बिया हया दीगु कष्ट याना दी धैगु।—सं०

पुखुली च्वंम्ह न्यां पुखु मर्ख थें संसार दुने च्वंम्हसे संसार मर्ख। रेल, बगी, मोटर गया दुने दुने जूम्हया सिकं पिने पिने हवाई जहाज गःम्हसे संसारयात बांलाक ख, पूर्ण रूपं ख'। आर्किमेदिसं (Archimedes) जक धया वन—संसारयात म्हसीकेत ह्येपय् याय् फ्यकेत थव संसारं पिने जित; छपलाः म्यंक्षि जक पलाः त्यगु थाय् दुसा थव संसारयात जि याकचां स्थाका बी डल जक छु थपाय् धंगु विश्वगोलयात छपा लाहातिं त्याफि छगो ल्हने थें ल्हना ब्यना बी। मफुगु मखु खनी। भराय् गोगु लद्हं छगले भी प्यपुक च्वनां भीसं वल्वहं पुइके फइला? पुइके फइ गुबले? गुबले वल्वहंतं भचा उज्याहाँ बना भीगु बुद्धि वर्कत रूपी नो छपुं थिने। संसारयात तःधंका छ्रयां विश्व ब्रह्माण्ड हे धया छ्रूबतले नं उकी च्वनापि भी इमूया सिकं चीधिकःपि मनूतसे थःगु पालहाते न्हांके फु, भीके थुजोगु महा ब्रह्माण्डयात नं थः इच्छानुकूल संकेगु सामर्थ्य दु। तर संसारं पिने वना जक फै। वं (आर्कि मेदिसं) धाःथें दुने च्वनां त्वाय् दयिगु मखु। हिटलर व ट्रूमायन्पिसं संसारयात वशे काय् धका जुल, तर दुने च्वना। तर भी पूर्वीयतसे वशे कायूत स्वयिबले न्हाबले ध्वाकां पिने वना हाला क्यनिगु। भी पूर्वीयत अथे हे। कृष्ण वःसां ध्वाकां पिने वना वासुरी पुइगु, ल्वाःसां पिने वना ल्वाइगु, ज्ञान कंसां पिने वनाः कनिगु। बुद्ध वःसां अथे हे ध्वाकां पिने निर्वाण-तटे पलाः तया संसार भर्या अँगसा ज्वना थाथा याइगु। शंकराचार्य

वल नं वेदया अन्त श्यंक च्वे तापाक थाहाँ बना संसार व्यवहारयात इमां भारा भारा दाय् थें कटु आलोचनाया खालिं च्वात्तु च्वाना थुत्थु याना क्यनिगु। अथे हे वक्सिनं ध्वाकां पिने वना सामर्थ्य क्यनिगु। मेपिं ला छु, गान्धी व नेहरूपिसं नापं कवीरपंथी ज्युया विश्वशान्तिया रहस्यवादया पुखुली लालकया क्यनिगु। कवीरं पयू मदुम्ह भंगः हि मदुगु ला धाःथें, विचार याना दिसं राग द्वेषया हिं बुलगु लोभानि व पापानिया कटामहिचात पलटन म्हिता चंगु संसारे थउँला कन्हेला गःपो ज्वना दागादुगु यायूत तयार ज्युया चंपिं थव अयलागुलुतय् न्होने विश्वशान्तिया रहस्यवादीमें हाला फू फाः लू लाः याना क्यनिगु। थव हे रहस्य वादयात जि संसारं पिने अर्थात् ध्वाकांपिने धया, तर गन गन तिनि।

थव रहस्यवादीतयूत अपासेनं वैं धाइ। खः तर बुद्धि मस्यपि वैं न्है। गथे भीसं कवितयूत थःगु सूरे में हालिपि वैं धया छाय्, क्रियाहीन कल्पनाया जगते क्रियाशील जूसां। अथे हे अपि वैं चकोपि वैंत, तर क्रियाशील सामर्थ्यवान् यथार्थं नं कल्पनाय् नं। उकि रहस्यवादी कविता थाहाँ वं छायावादं नं च्वे। छाय् मज्जी? अपि आकाशं व्वइपि, सूक्ष्मातिसूक्ष्म हवाई जहाजया नं अबुगु ज्ञान विज्ञानया सहारा दुपि, संसारं तापाक वना आध्यात्मे पलाः तया संसारयात चीधं खंपि। भी कवित ला संसारया दुने

न्त्या थें दुविना नल लहन, नल लहत जक याना च्वंपि
अर्थात् दुनेया अनुभवयात् दुने हे प्वंकल संगीतया रूपे,
पिहाँ वय मखं। पिहाँ वयगु ला अमित सिना बराबर।
अथे हे जुया मेपि कलाकारतसे न्हाक हे बाँलाक च्वःगु
चित्र नं थःगु बाँलाक रङ्ग इलेगु प्रवीणता यक दया नं
अजन्ता (Ajanta) या ह्वतय् ह्वतय् अःगः इलाः थना
तःपि भाव चित्र खना मछाला वं। थउँ कन्हेया चित्र-
कारतसे भीगु पुलांगु पौभा खना हीमी चाया जुल
तिनि। मूर्तिकलाय् स्व शिव नटराजं भीगु भाषां भी
नासः देवं लहाः तुति व्वेका क्यनि बले थउँ कन्हेया च्वया
तःपि द्यो-दीत ला वासेँ इसेँ च्वना वं। थव संसारं पिने
पलाः तय् सःपि रहस्यवादीत खना छक मचाःपि सु दई।
मखंला भारत त्याके धका वःम्ह सिकन्दर बादशाहयात
सिन्धु नदीया तीरे जपमाला हीका च्वंम्ह छम्ह रहस्य-
वादी निःशस्त्र जुया नं बिसिके छूत हैं। अपायूचो तापाक
छाय, भी मिखाया न्होने बापू धाम्हसे 'फू' जक याना
भुयू तय् त थवनां थवनां च्वीका मछ्वःला। व हे स्वया
ला आ थउँ कन्हे नेहरुजुं नापं भौ चिना श्राद् यात
धाःथें विश्वशान्तिया निंति तपस्या याना क्यंगु। अथे
हे भी जिन्दावाद हालिपि दाजु किजापिन्त ख्यालः वय
थें भी खोपे दाजु छम्हसे खोपेतसे धयां धाय मसया
‘अलंकी महाराज धःम्ह’ धायका अलौकिक जुया क्यंगु।
नासलं मलीपिसं नापं धात्थें ध्वाखांपिने च्वंपि रहस्य-

वादीतयगु अनुकरण याय मास्ति वइगु। गज्योगु थ्व
रहस्यवाद । नासलं लीपि रामकृष्ण परमहंस, रमण महर्षि
धाःपिनि जो छु हक्सले (Aldoustluxley) व आइन
स्टाइन (Einstain) धात्थें ध्वाखां पिने बने फइला ।
बालक थें च्वंम्ह शुकदेवया न्होने वया अबु वेदव्यास हे
उलि नासलं मली हैं, छाय् शुकदेवं संसारं पिने कातुक
पलाः तया व्यूगुलि पचि नांगां मोलहुया च्वंपि वारा-
झनात बिस्यू मवं। अबुम्हसे पलाः तःसां चुलु जक बिया
बुद्धि सागरे कुतुं वइम्ह जूयानिंति नासलं मलीम्ह हे
धका ल्याखे वल हैं। काव्ये नं धात्थें हे च्वेयागु जुल
धायव रसवन्त काव्य धाय धका साहित्य दर्पणं धया
बिल। भीगु भाषं ठिक नासलं लीगु धका धाय माः।
उर्कि ध्वाखां पिने पलाः तया थुगु बुद्धि तोफीका उगु बुद्धि
ज्वने फुम्हसित हे जक नासलं लीगु लाकि छु। थुगु
निपा तुति थन चुया उगु बुद्धिया छपा तुति ध्वाकांपिने
पलाः तया त्रिपद (स्वपा तुति दुम्ह) धायका थुगु पद
नं विष्णुपद नं नितां चूलाकेव तिनि सुनानं हयूकाय फइ
मखुला, न्हाथें जागु प्रश्न नं मिखातिसी मात्रं हल जुइ,
वयात थपाय् धंगु विश्व ब्रह्माण्ड ला त्याकि छगो थें
ग्यनि। थुकथं रहस्यवादयात ध्वाकां पिने धका च्वीका
व्यूम्ह व आर्कि मेदिसयात जिन्दावाद मधासां धन्यवाद
ला धाय हे माः।

महात्मा-गान्धो

श्री बेखारत 'किरण' जिमि धर्मोदये मचाखाचा पृष्ठ पवंपि मध्ये छम्ह खः। 'किरण' जुयागु अबले निसें धर्मोदये बरोबर हे लेख नं प्याहाँ वया च्वंगु दु। थव छम्ह महामानवया जीवन साहित्यया बाँलागु छकू दुका खः। शुगु लेखे क्यना तःगु जिमि मचाखाचापिंत प्रिय ज्वी धैगु विश्वास याना।—सं०

"मोहनदास ! छ हिन्दूया काय् मचा जुइकनं छाय् फारसी व्वना च्वना ? छंगु धार्मीक भाषा संस्कृत लः। कोशिश या सत्यनं छन्त संस्कृत वई।"

पण्डितं मोहनदास कर्मचन्द गांधीयात सता धाल। पाठशालाय् छु छु व्वंकिगु खः व फुक्कं ध्यानपूर्वक व्वनिगु तर ध्यानपूर्वक व्वंसां तवि संस्कृत व रेखागणित त्वे हे मवः। रेखागणित जा भचा सां न्वे वेके फु तर संस्कृतं जा दिक्क हे चाय् कीगु। वया पासापि प्रायः सकसिनं फारसी व्वनीपि। फारसी व्वनेगु छवें मज्जा नं वैगु। उकिं छन्हु संस्कृतं दिक्क चाया मौलबी साहबं व्वंकिगु फारसी व्वं वं बले पण्डितं सःता थथे धाल।

पण्डितयागु थव वाक्य गांधीयात अमृत थें जुल। छाय् धासा लिपा संस्कृतयागु कठीन शब्दत नं अःपुक हे न्वे वेकीम्ह जुया वल।

गुगु पाठशालाय् गांधी व्वना च्वंगु खः व पाठ-शालाय् व्वनीपि छात्रत फुकं बिड़ी त्वनीपि व ला नैपि। तर गांधी थुकिया ठीक विपरित। आखिरे थव गुली तक तेके ज्वीगु जब कि फुक छात्रत हे अज्यापि! गांधी उपि छात्रत नापं गुली सतर्क ज्वीत सन तर छम्ह स्यां गांधी-यात पासा याना हे त्वतल फलस्वरूप गांधी नं बिड़ी त्वनीम्ह व ला नैम्ह जुयावल। जुजुं जुजुं पासाम्ह खुँ

लेखक—बेखारत 'किरण'

जुयावल। उल्लं हे मगाना पासाम्ह सिया साहु लगे जुल। नितका स्वतका जक मखु नीन्यातकाया। आ उमि पासापि मने धौ-बजि वाले थें जुल। छन्हु पासाम्ह सिगु खँ न्यना गांधी थः किजाया लहाती न्याना तगु चुल्या त्वा थला साहु पुला जूगु हाल भवं छकुती च्वया माफ पवन। विरामी अवुया काय्यागु थव सच्चा कहानी व्वना मिखां ख्ववि प्याहाँ वल। गांधीयागु हृदये उखुन्हु निसें उज्यागु कुवुद्दि वास याय्गु त्वतल।

गांधीयागु थव कहानी जा सकसिनं हे स्यू ज्वी कि छन्हु ईन्सपेक्टर साहब पाठशालाय् जांच काः वल। जांचे न्यागू शब्द च्वके विल। गुरुजी मस्तेगु स्लेट जाचे यायां वल। गांधीयागु स्लेटे छगू शब्द गलती जूगु खना व म्हुना पासापिनिगु स्वया सुधारे या धैगु संकेत यात। तर गांधी गुली गुली गुरुं संकेत यात उली उली स्लेट मक्यं फलस्वरूप गांधी जांचे फे ल जुल। गुरुम्हं वैत सःता धाल—“यदि छं जिगु खँ न्यना सुधारे यागु जूसा पास जुझगु मखुला ? तर गांधीया मनं धै च्वन-“खुया पास जुझगु सिबे फेल जुझगु हे उत्तम।” गांधी-यागु थुजागु सत्य, अहिंसा व प्रेमयागु मचा कहानी गुलि दु गुली दु। थव हे सत्य, अहिंसा व प्रेमयागु कारणं विश्वे छम्ह महामानव, विश्वगुरु आदि नामं प्रस्त्रयात जुल। थौं कन्हेयागु जमानाय् वेकयागु तस्वीर प्रायः झोपड़ीनिसें महल तकं च्वया तगु भीसं प्रत्यक्ष खना च्वनागु दु।

भविष्यवाणी—

राजगुरुया नया त्वना आरामयागु इले ।
देवगण हाला चंगु ताया वंजा अले ॥

जूँ सीका पुत्र जन्म कालदेव वन ।
राजद्वारे माने यात वैत सकसिन ॥

कुशलवार्ता फुकं याना कुल गुरुं न्यन—
“पुत्र लाभ जुल छित धागु दु व गन ?”

अलंकारं सुशोभित कुमारयात हया ।
तापसयात नमस्कार याके मने तया ॥

बुया यन मचा जुजुं गुरुजुया न्यने ।
अक्समात मचातुति लात वैगु छयने ॥

बोधि सत्वया लागी मदु थन सुं हे पूज्य ।
नाश याय्‌गु थःत छम्हं कार्य मजू योग्य ॥

थुलि थ्वीका वाथा-इथिं दन राज गुरु ।
निपाल्हाति बिन्ति याना धाल—“हे प्रभु !”

गजब जुल शुद्धोदन थन्यागु चोल खना ।
नमस्कार यात वं नं गुरुं यागुलि दना ॥

मिखा तिसिना काल देव मुसुहु नं न्हिल ।
वैगु मिखां भचा जाय्‌का ख्ववि स्वस्व वल ।

उपस्थित दक्ष फुकं अचम्भित जुल ।
मिखा चाय्‌का तपस्वी नं ख्ववि छक हुल ॥

संकट वैगु आशंका नं परिवार ग्याना ।
न्यन वैके “आर्य, छाय्‌ न्हिल-ख्वल याना ?”

—श्री पृथ्वी बलभ

“दिये मते धन्दा कया बुद्ध धात्थे लिपा जुई ।
दुःखी जन दक्षयागु ख्ववि थं हे हुई ॥”

“संकट मदु यदि धैसा छपो छाय् ख्वया ?
दक खैजा थ्वीका द्यु वा ! जिमित कृपा तया ।”

जुजुयागु आग्रह न्यना काल देव धाल—
“दुःख ! प्रभु बुद्ध ज्वी न्हो वई जिम्ह काल ।

वहे मने लुया राज जिगु नुगः ख्वल ।
न्हापा न्हिला खुशी जुया लिपा ख्ववि वल ॥”

(२)

बोधि सत्व जन्मजुया न्यान्हु खुनु वैत ।
नाम कर्ण याय् धका ब्रह्म सतके छोत ॥

आदरयात अन जुजुं फुकं ब्रह्मूत्यूत ॥

सागु भिगु सुभोजन दान विल नयूत ॥

माःगु विधि कर्म फुका जुजुं न्यन—“मचा !
छु ज्वी लिपा कना विज्याहुं कृपा तया भचा ।”

रानीया व्याथे दुबले लक्षण स्वापि नं थुपि ।
च्याम्ह ब्रह्मूत्यूते धाल—“धन्दा काय् स्वा छ्रपि ।

इपि मध्ये न्हेम्हसिनं ल्हन पर्चि निपति ।
कन निगू भविष्य खैं बिचा याना मति—
“राजकाल सम्हले यासा चक्रवर्ती जुई !”

लोक हितया सन्यास कासा सिद्ध बुद्ध जुई !!

ल्याय्‌म्ह चाम्ह ब्रह्म छम्हसे धाल दके लिपा—
“राज काज सम्हले याइगु भ्याहे मदु किपा !”

‘स्वांया-पुन्ही’

—‘ज्योति’

जिमि ‘ज्योति’ भाजुया पुरानां ‘धर्मज्योति’ नं मचाखाचा पृष्ठया लागी प्रार्थना-पौ च्वापि मध्ये छम्ह खः ।
ज्योतियागु आपालं कविता मचाखाचा पृष्ठे छापे ज्वी धुंकल । एवं छापे जुया वं चंगु दु ।—सं०

मानवे बीचे मैत्री हयूत,
लोक शान्तिया सन्देश कनेत;
सत्य अहिंसाया प्रतीक बुद्ध,
लुम्बिनी वने थौं जन्म जुल ।

कण्टकाकीर्ण जीवन हना:
मोक्षयानिति तपस्या याना ;

बोधि बृक्ष तरुवर क्वसं,
बोधि ज्ञान नं थौं हे प्राप्तयात ।

विश्व कल्याणया मार्ग क्यना,
मैत्री व शान्तिया ध्वजा छेका;
जगतप्राणी नं ह्वाय् ह्वाय् ख्वेका,
महा परिनिर्वाण नं जुल थौं हे ॥

बर्मा लुम्बिनी जिणोद्धारया निति उठेजूगु यथाश्रद्धा चन्दा

८३ श्री ऊ, संवें, मौलमीन ३)	११४ „ कोछे-मासोयी „ २)	१४५ श्रीकोथवं मौं-मच्चे „ १)
८५ „ च्याँद्का पौड़वे स्यन्प्यी १०)	११५ „ च्याँद्काखें-दोस्वे „ ४)	१४६ „ दो स्वे „ ३)
८६ „ कोटोया-मथ्वेसिन् २०)	११६ „ दोच्युंव जहान भोछि १)	१४७ श्री पौलं जहान भोछि
८७ „ च्याँद्कापौंउया जहान भोछि २५	११७ „ दोय् जहान भोछि १)	स्यन स्टेत् २)
८८ „ छया ऊ संहाई स्यन्प्यी ५)	११८ „ छयाची ऊ सिन „ ५)	१४८ ” दोयुं ” ” १)
८९ „ मौं म्यासं १०)	११९ „ छयाथू-मझ्यें „ १)	१४९ ” कोथवं-मापु ” ” १)
९० „ ऊ साइन-दोसो ५)	१२० „ दोय् जहान भोछि १)	१५० „ च्याँ ब्वं-भछेमे ” २)
९१ „ ऊ न्हा भोछि स्यंपी ३५)	१२१ „ ममे „ १)	१५१ ” ऊ बीन-दोम्ये ” १)
९२ „ कोतें म एरी „ १०)	१२२ „ मस्वेम्या „ १)	१५२ ” फोथी पौलं ” २)
९३ „ दो च्वे „ ५)	१२३ „ मौं च्वेन्हे „ चा।।)	१५३ ” को फोयुं-मस्वे ” १)
९४ „ ऊ म्ये-दो एसि „ ५)	१२४ „ जया भाली „ चा।।)	१५४ ” फोस्ये-कूयं ” ” १)
९५ „ मसू-मयूं „ १०)	१२५ „ च्याउद्का थू „ १)	१५५ ” को ओं-मा स्यीन् ” १)
९६ „ ऊ थ्वंफे-दोखें सेंची ४१)	१२६ श्रीऊसंवा-मस्वेवेंस्यनस्टेत १)	१५६ ” दोमे जहान भोछि ” १)
९७ „ दो च्वें स्यन्प्यी ५)	१२७ „ ऊ थ्वंयी-माम्यच्यी „ १)	१५७ ” पौं थू „ ” १)
९८ „ फो अुं-पौंखे „ १०)	१२८ „ दोमे जहान भोछि „ १)	१५८ ” को थ्वं मयेची „ १)
९९ „ ऊ थ्वं या-दोही „ ५)	१२९ „ दोसो „ „ १)	१५९ ” स्येन पण्डित ” ” १)
१०० „ ऊ थ्वं मौं-दोतेंमें २२)	१३० „ योयादी „ „ १)	१६० ” पासापि छखलः ” ४।।)
१०१ „ ऊ भासिन दोस्वे ही ५)	१३१ „ छयाफ्यू म ए म्या „ १)	१६१ ” प्याँदीसा-राइसमील् २०)
१०२ „ कोमौं-मपोच्वं „ ३)	१३२ „ टोफ्यू-दोब्हा „ १)	१६२ ” ऊ खेत ” १०)
१०३ „ मा स्वे „ १)	१३३ „ मचीफ्यू-मएज्व „ १)	१६३ ” च्याउं अमा दोस्वेय् ५०)
१०४ „ च्याँद्का फंदोय „ ५)	१३४ „ को ओल्हा „ ३)	१६४ ” मंगल त्वायापिनिगु
१०५ श्रीदोकुं य्वामा स्यंस्टेत २)	१३५ „ ऊ यू-मतें „ १)	दान ३०॥=)
१०६ „ दोछिन् „ „ २)	१३६ „ फयाद्का ऊ सिन „ ३)	धन्यवाद,
१०७ „ ऊ न्हे-दो अुं „ ३)	१३७ „ छयालिह „ „ १)	बर्मिया महाजन उ बातें व
१०८ „ च्याँद्का अुंदो म्याई २)	१३८ „ जयाद्का फदोइन „ १)	वेकया धर्मपत्री दोम्यूँ सैनं तःधि-
१०९ „ पौसा पौलं-पौकू „ १।)	१३९ „ कोम्या-यल्हासी „ १)	कम्ह दुरु त्वहं याम्ह १५ मनति
११० „ कोटी आऊं „ २)	१४० „ को न्युंफे „ ५)	म्यंम्ह भगवान बुद्ध्या मूर्ति ढगू
१११ „ कोठाई-माओ „ २५)	१४१ „ म म्यायी „ १)	प्रदान याना दिल । वेकपिंत जिमिगु
११२ „ च्याँद्का छुं-दोच्वे ५)	१४२ „ दो म्या जहान भोछि १)	नुगलनिसें धन्यवाद दु । समाचार
११३ „ च्याँद्का अुंदोपो „ २)	१४३ „ दोसो „ „ १)	दु, फयावन धासा थ्व हे स्वाँया
	१४४ „ दोमी „ „ ४)	पुन्हीयात लुम्बिनी स्थापना याई ।

नेपाल लिपि संग्रह

लेखक व प्रकाशक—हेमराज शाक्य ।

मुद्रक—विश्वबन्धु प्रेस, पाटन, नेपाल ।

मू० १—

थ व सफू भीगु नेपाया पुलां पुलांगु लिपि संग्रह खः ।
गुगु आखःत भीपिं नेपाली मध्ये आपासिनं लोमंका
च्चना । लेखक व प्रकाशक श्री हेमराज शाक्यया थव
प्रथमगु प्रसंसनीयगु ज्या खः कि वेकनं थासा देका
भीगु पुलां पुलांगु रञ्जना, भूजिमोल, कूंमोल, क्वेँ
मोल, पाचूमोल, हिंमोल, लितुमोल, थौंकन्हे प्रचलितगु
(नेवा) आखः आदि विभिन्न प्रकारया आखः थव
सफूति मुँका तःगु दु ।

थःगु देशया विभिन्न प्रकारया आखः सेका दी
मंदुपिंसं क्वे च्चंगु ठीकानाय् फिके याना दिसँ ।

श्री हेमराज शाक्यवंश महाबौद्ध, सौगलटोल,
अशोक पटन (ललितपुर) नेपाल ।

विहार दान—भक्तपुर । वंगु चैत्र २७ गते खुनु
चन्दकिर्ती विहार दान महोत्सव धुम धाम जुल । सुथे
शील प्रार्थनां लिपा बुद्धमूर्ति विधि पूर्वक स्थापना यात ।
अनं बुद्ध पूजा, धर्मोपदेश, उद्योग विद्यापीठया बालिका-
पिनि प्रार्थना जुल । न्हिने संघ-भोजन, परित्राण व
दानादि पुण्य कर्म जुल । थव विहार निर्माण व दानया
ज्या सफल जूगुया आपा श्रेय भिक्षु महापन्थ व
उपासक बाबुकाजीयात दु ।

उखुनु हे उपासिका कृष्ण कुमारीया छैं महा परि-
त्राण व दान शीलादि पुण्य कर्म नं सफल जुल ।

मरनं तं हि जीवितं

मोतिलानि उपासिका ७३ दँ तक थव लोके च्चना, वंगु
फाल्गुण कृष्णपक्ष एकादशी खुनु परलोक जुल ।

उपासिका मोतिलानि जिमि सकसियां अजि, छम्ह भक्तिनी
व शोल पालिता श्रद्धालु अजि खः । वसपोलया श्रद्धाया चिं श्री सुम-
झल विहार दत्तले दया च्चनी । छाय धाःसा थुकीया भूमि दाने
थकालि अजि हे खः ।

अजि थों जिमिगु विचे मंत । तर सुयश न्ह्यावले दया च्चनी
तिनि । धकि छपा ज्वना विहारे विज्याईंगु जिमित गुबले लोमनो
मखु । जिपि फुक धर्मपासा पिसं वसपोलया मृत्युं शोकाकुलित
सकल जहानपिनि न्होने थव समवेदना प्रकट याना ।

स्व० मोतिलानि उपासिका ।

